

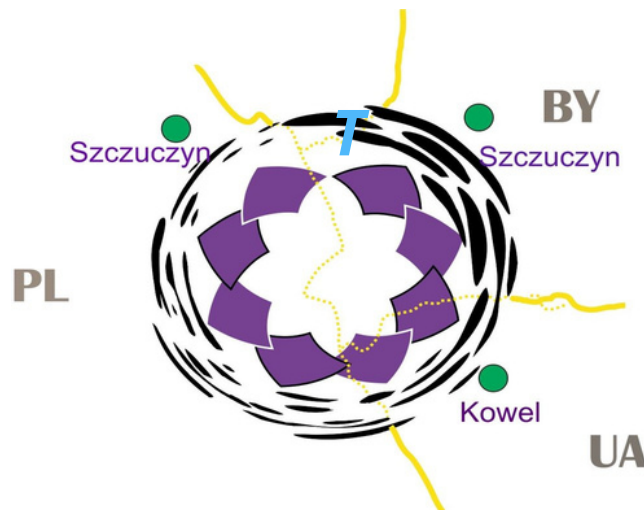

**PL-BY-UA
2014-2020**

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ І
ТУРИЗМУ У МІСТАХ-ПАРТНЕРАХ ПРОЕКТУ
*ТРАНСКОРДОННІ ЦЕНТРИ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР
ПОЛЬЩА-БІЛОРУСЬ-УКРАЇНА***

ЩУЧИН PL - ЩУЧИН BY - КОВЕЛЬ UA

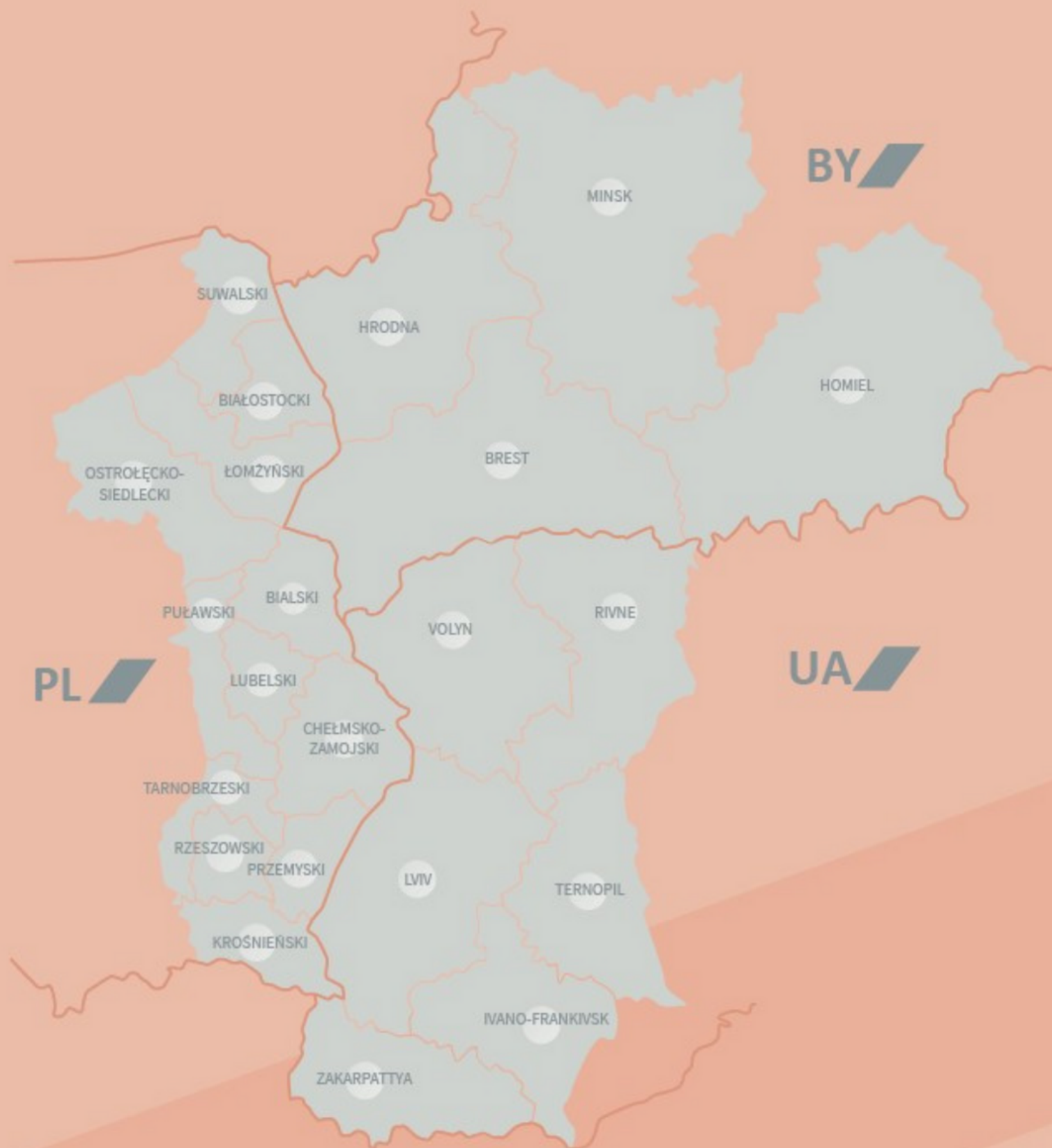
2021

Видання було створено в рамках проекту:

Cross-border Centers for Dialogue of Cultures Poland-Belarus-Ukraine

фінансується Європейським Союзом у рамках Європейського інструменту сусідства
Програма транскордонного співробітництва Польща - Білорусь - Україна 2014-2020

Cross - border Cooperation Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020

PL-BY-UA
2014-2020

Funded by
the European Union

Ми пропонуємо для ознайомлення та аналізу документ, який виник як результат спільної роботи, частих зустрічей та розмов людей, безпосередньо залучених до проекту «Транскордонні центри діалогу культур Польща-Білорусь-Україна», спрямованого на сприяння багатого культурного та етнічного різноманіття гміни Щучин (Польща), Щучинського району (Білорусь) та Ковельського району (Україна). Встановлення дружніх контактів призвело до рішення партнерів брати участь у житті міст не лише в рамках спільного проекту.

Під час детального ознайомлення зі специфікою, потенціалом та основними напрямками розвитку міст та регіонів-партнерів було встановлено, що вони мають не лише подібні проблеми, а й близькі погляди на майбутнє.

Наші погляди та плани ми представляємо в розробленій стратегії і щиро сподіваємось, що вона буде хорошим інструментом для формування подальшої співпраці в різних сферах культурного та економічного життя.

Анна Романюк

координатор проекту

«Транскордонні центри діалогу культур Польща-Білорусь-Україна»

ВСТУП

Головною метою проекту «Транскордонні центри діалогу культур Польща-Білорусь-Україна» є сприяння культурному та етнічному розмаїттю регіонів, серед яких Щучин у Польщі, Щучин у Білорусі та Ковель в Україні. З цією метою створено три транскордонні установи, на основі яких організовуються заходи з пропаганди спільної культури.

Реалізація проекту створює міцну основу для подальшого транскордонного співробітництва. Партнери бачать багато можливостей для спільних дій у сферах культури, соціального розвитку та економіки. В результаті виникла запропонована стратегія.

ЗМІСТ

Вступ

Методологія роботи над стратегією

Характеристика регіонів

- Підляшшя як регіон туристичних та культурних пам'яток (з особливим акцентом на гміну Щучин)
- Гродненщина - край жвавого діалогу культур та туристичних відкриттів (з особливим акцентом на Щучинський район)
- Волинь - регіон природних, культурних та етнографічних багатств (з особливим акцентом на Ковельський район)

Аналіз туристичного, інфраструктурного та економічного потенціалу

SWOT-аналіз

Цілі та напрями транскордонного співробітництва

Джерела фінансування спільної діяльності

Висновок

Мій перший візит до України відбувся у 2006 році у співпраці зі школою № 26 м. Рівне. Тоді суспільство все ще кипіло емоціями Помаранчевої революції і відкрило світ, який був для мене абсолютно невідомим. За кілька днів у мене народилися враження, які збереглися до теперішнього часу. Незважаючи на кордони, культурні відмінності та історичні збурення, я покидав Україну з переконанням, що ми дуже близькі в культурному плані. Світ літератури, спорту, кулінарії, музики, інтересів, думок про майбутнє, освіти та виховання багато в чому схожий у Польщі та Україні.

Я вперше відвідав Білорусь як мер Щучина в 2011 році, коли вирішив відновити свою співпрацю зі Щучином у Білорусі, яка була перервана багато років тому. І на цей день слоган «Два Щучини» несе багато позитивних емоцій. Під час відвідування Гродненської області я познайомився з багатьма дуже приємними жителями, і мої українські вірування та враження переносились один на один у цьому гостинному краї.

Проводячи активну співпрацю, ми вже почали разом із членами місцевого самоврядування в Щучині та Ковелі розглядати, як наші контакти, досвід співпраці між викладачами, культурними установами та адміністрацією можна перетворити на щось постійне. Потрібні були спільні інвестиції, які сприятимуть зростанню нашого потенціалу та різноманітності спільної діяльності. Тоді я дізнався про можливості Програми Польща - Білорусь - Україна, яка фінансується Європейським Союзом. Це було ніби відкрити потужні двері у світ, де наші особисті та професійні мрії виведуть наше транскордонне співробітництво на новий рівень і зможуть здійснитися.

Ми вже обговорювали той факт, що у нас є приміщення, які втратили будь-яку функціональність, і потрібні фінансові ресурси, щоб не лише відновити їх, а перш за все направити на раніше недоступні шляхи.

Народження самої ідеї проекту під назвою «Транскордонні центри діалогу культур» я вже сприймаю як досягнення. Далі були підготовка документації, часті зустрічі, обмін думками і наявним досвідом. У процес підготовки включилося широке коло досвідчених фахівців з різних установ і організацій. Це дозволило досить швидко і якісно підготуватися до конкурсу.

Варто також зазначити, що під час реалізації наших інвестицій ми все ще активно співпрацювали в галузі культури, спорту та управління. Кожен наступний візит, кожна нова група, яка брала участь у спільних заходах: школярі, студенти, викладачі, молодь, творчі колективи, спортсмени, мотоциклісти, підприємці створювали міцну основу для подальшої співпраці в рамках Програми.

На жаль, пандемія коронавірусу, що триває з березня 2020 року, виявилася складною проблемою, але незважаючи на введені обмеження, наші інвестиційні роботи прогресують.

Я переконаний, що незабаром Центри діалогу культур стануть повними життя, надзвичайно важливою частиною якого буде наше транскордонне співробітництво.

Артур Кучинський
бурмістр Щучина

МЕТОДОЛОГІЯ РОБОТИ НАД СТРАТЕГІЄЮ

Маючи на увазі встановлене партнерство між Польщею, Білоруссю та Україною, виникла необхідність у створенні спільних довгострокових рамок та напрямків співпраці між муніципалітетом Щучина, Щучинським райвиконкомом та виконавчим комітетом Ковельської міської ради в основних напрямках розвитку. Розроблена програма стратегічного співробітництва насамперед дозволяє ефективно використовувати зручне транскордонне розташування.

Це дослідження є результатом багатогодинних розмов, аналізів та концепцій учасників зустрічей, проведених у рамках проекту Транскордонні центри діалогу культур Польща - Білорусь - Україна.

Відвідавши міста-партнери та працюючи над цілями, викладеними у заявці на фінансування, команда проекту мала можливість ознайомитись з людьми, культурою, історією, соціально-економічним життям регіонів, а також проблемами влади та їх уявленнями про майбутнє.

Стратегія є результатом робочих зустрічей, які регулярно проводяться з 2019 року, як у формі кількадечних стаціонарних візитів до окремих міст-партнерів, так і у формі онлайн-розмов під час глобальної пандемії, спричиненої Sars-Cov-2.

Це дослідження не є типовим типовим плановим документом, а перш за все пропозицією можливих ідей та заходів щодо розвитку туризму, культури та піклування про національну спадщину міст-партнерів.

Під час роботи над документом особливий акцент робився на:

- встановлення стратегічних цілей співпраці між містами-партнерами,
- узгодження напрямків розвитку та кола пріоритетних дій,
- просування міст-партнерів,
- визначення способу здійснення окремих видів діяльності,

- визначення методів отримання коштів для реалізації партнерських заходів, а також підготовка концепції завдань, що мають бути реалізовані в новій фінансовій перспективі.

Також було встановлено, що всі заходи будуть базуватися на принципах партнерства, поваги внутрішніх умов окремих країн, достовірності даних та узгодження визначеної діяльності з іншими стратегічними документами на місцевому, регіональному, національному та європейському рівнях.

Часовий горизонт стратегії охоплює період 2021-2030 років.

Працюючи над стратегією, ми помітили, що співпраця має величезну додану вартість, помітну у багатьох аспектах:

- **інституційний**, через активізацію участі органів місцевого самоврядування та підпорядкованих підрозділів (установ культури, освіти, спорту та туризму) у реалізації цілей спільної програми, використання потенціалу та створення концепцій на майбутнє;

- **міжнародний**, через просування прикордонних регіонів, участь у зустрічах, встановлення міжнародних партнерських відносин, участь у місцевих святах та заходах окремих країн;

- **соціально-економічний**, через стимулювання співпраці у галузі розвитку інфраструктури, освіти, підприємництва, відкриття ринків праці, молодіжного обміну;

- **культурний**, шляхом надання інформації про культуру, історію, традиції та спільне планування міжнародних подій.

Ідеї та пропозиції щодо спільної діяльності, що містяться в розробленому документі, повинні сприяти розширенню співпраці та досягненню відчутних переваг у вищезазначених та нових сферах життя.

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГІОНІВ

ПІДЛЯШША, ГРОДНЕНЩИНА ТА ВОЛИНЬ (З ОСОБЛИВИМ АКЦЕНТОМ НА МІСТА: ЩУЧИН PL, ЩУЧИН ВУ, КОВЕЛЬ UA)

Підляшшя як регіон, привабливий з точки зору туризму та культури, з особливим акцентом на гміну Щучин

Підляське воєводство розташоване в північно-східній частині Польщі, і його видатні цінності зумовлені екологічними ресурсами, прикордонним розташуванням, історичними пам'ятниками, традиціями та величезними культурними ресурсами. Релігійні, патріотичні, екскурсійні та інші мотиви вже десятки років приваблюють відвідувачів у більших масштабах. Світова цінність регіону підтверджена включенням національного парку «Біловезький» до Світової спадщини ЮНЕСКО.

Підляшшя - регіон, який часто називають "зеленими легенями Польщі", оскільки ліси займають площу близько 618,4 тис. га, що становить 30,6% його площі. Значна частина лісів знаходиться в межах національних парків. У воєводстві є 4 національні парки, включаючи найстаріший у Польщі національний парк «Біловезький» та національний парк «Бєбжа» з найбільшою площею. Інші два національні парки - Вігерський та Нарвянський. Площа Підляшшя займає 20 187,02 км² і межує з Литвою, Росією та Білоруссю. Тут переважає низинний рельєф, переважно в басейні річок Нарев та Бєбжа.

Підляське є найбільш різноманітним в етнічному та культурному відношенні воєводством. Тут століттями є сусідами різні національності та релігії. Окрім польського населення, є також білоруси (близько 48 тис.), литовці (близько 6 тис.), татари (близько 0,5 тис.), росіяни, українці, цигани та євреї. У Польщі спостерігається найчисленніша концентрація православних (приблизно 300 тис.).

У Підляському воєводстві культурний ландшафт складається в основному з історичних міських та сільських комплексів, цінних історичних споруд сакральної та світської архітектури, палацово-садових та парково-паркових комплексів, що є найбільш привабливими в Білостоці (палац Браницьких оточений французьким садом), а також садиби, технічні пам'ятки, військові пам'ятники, кладовища різних конфесій, місця релігійного культу та археологічні пам'ятки - 6 261 об'єкт, внесений до списку провінційного реєстру пам'яток.

/ джерело: <http://wuozbialystok.bip.gov.pl/fobjects/details/88620/wojewodzka-ewidencja-zaarowka-2015-11-24-pdf.html/>

У Підляському воєводстві є численні пам'ятки, які свідчать про релігійне та культурне різноманіття району, до найбільш важливих з них належать:

ТИП ПАМ'ЯТНИКА	НАЗВА ПАМ'ЯТНИКА
ХРАМОВО-МОНАСТИРСЬКІ АНСАМБЛІ	- домініканців в Хорощі, Ружанистоку та Сейнах - камедулів у Віграх - піарів в Щучині - місіонерів в в Сім'ятичах - реформаторів в Ботьках та Ставіських
МОНАСТИРСЬКІ КОМПЛЕКСИ	- єзуїтів, францисканців та бенедиктинців в Дорогичині - православний Супрасльський Благовіщенський монастир
КАТОЛИЦЬКІ ХРАМИ	- пізньоготичний стиль (Ломжа, Недзьвядна) - бароковий стиль (Вігри, Сім'ятичі, Тикіцин, Щучин, Цехановець, Сейни, Більськ-Підляський, Дорогичин, Хорашч, Ружанисток, Ботьки) - численні сакральні споруди XIX-XX ст.
ПРАВОСЛАВНІ ХРАМИ	- готично-візантійська церква в Супраслі - святині XVIII ст. (Щиты-Дентялове, Версток, Новоберезово, Семянувка і Тополяни) - класицистичні церкви XIX ст (Білосток, Заблудів, Сім'ятичі, Цехановець, Топільце, Фасты, Хорощ і Курашево)
ДЕРЕВ'ЯНІ ХРАМИ	- костелі: Каменна-Стара (XVII ст.), Вінна-Посьвентна, Крамажево, Гелчин, Милейчиці, Нарев (XVIII ст.), Доманово, Острожани, Калінувка-Косьцельна, Бержники, Рудава, Мікашувка, Єленево, Яміны, Соколи. - церкви: Новоберезово, Нарев, Старий Корнин, Пухли, Лосинка, Тростянка, Дубичі Церковні, Зубачи
МЕЧЕТІ	- Богоники і Крушиняни

СІНАГОГІ

- Тикóцин (1642)
- Сім'ятичі, Мілейчиці, Орля, Кринкі, Цехановець,
Кольна, Сейни, Шумово.

МОЛЕННІ

- Сувалки, Водзілки, Габове Г'женди

Джерело: Власне дослідження на основі Програми розвитку туризму Підляського воєводства

По всьому воєводству є численні, часто пишно прикрашені придорожні каплиці та хрести, багато з яких мають високу художню цінність.

Найвідомішими маріанськими святилищами в Підляському воєводстві є Студзенічна, Сейни, Рожаністок, Краснибор, а також: Ходишево, Крипно Косцельне, Неводніца Косцельна, Плонка Косцельна, Васильков - Свята Вода, Святе Місто над Роспудой.

До святинь православних віруючих загальнодержавного значення включають церкву та жіночий монастир на св. Горі Грабарці, чоловічий монастир у Супраслі, святилища та паломницькі центри в урочищі Криначка біля Хайновки, в Рогавці, Токарах та Фальварках Тильвицьких.

До найважливіших будівель світської архітектури Підляського воєводства належать:

- палац Браницьких у Білостоці з палацовим комплексом у Хорощі,
- палацово-парковий комплекс родини Осолінських з другої половини 18 століття в Рудці,
- палаци власників фабрик XIX століття в Супраслі та Білостоці,
- палац з ландшафтним парком у Цехановці
- палацовий парк із залишками царської мисливської резиденції в Біловезі.

Цікавими туристичними пам'ятками є ратуші в Ломжі, Білостоку, Бельську Підляському та Сувалках, а також поштові відділення, вокзали, школи, лікарні та банки. Великі промислові комплекси та споруди збереглися у Білостоку, Хорощі та Супраслі, де текстильна промисловість розвивалася у другій половині XIX століття.

В регіоні збереглося кілька десятків історичних вітряків та близько десятка водяних млинів (вітряки: Малевичі Дуже, Семятичі, Каритиська, Заспічі; водяні млини: Гавригруда, Удейк, Ячна, Бобжа Велька, Ганки, Кожин Дужі, Матковичі, Нетупо).

Крім того, є дві фортеці: в Асовці на Бєбжі та в Пянтниці на Нареві. Найбільші комплекси традиційних дерев'яних будинків розташовані в селах: Студяний Ліс, Стшельцевізна, Серветка та Рудавка.

У Підляському воєводстві є багато музеїв: державні та приватні, музеї під відкритим небом та регіональні комплекси.

Хорошим прикладом цікавого об'єкта з надзвичайно багатою історією є нещодавно відновлений комплекс піярського монастиря у Щучині, де було створено музейний центр із творчими майстернями. Більше того, є дві фортеці, тобто в Осовці на Бєбжі та в Пянтниці на Нареві. Найбільші комплекси історичних дерев'яних хатин розташовані в селах: Студзяни Ліс, Стшелкавізна, Напетка та Рудавка.

Алесь Васильев

ЩУЧИН

МІСТО З ІСТОРІЄЮ

Перші відомості про околиці Щучина походять з 15 століття. Назва Щучин асоціюється з родиною Щуків, яка отримала ці землі від мазовецьких князів до 1426 року і заснувала тут багато сіл та поселень.

Засновником Щучина є Станіслав Антоній Щука, коронний референдар з 1688 року, пізніше королівський секретар, а з 1699 року підканцлер литовський, маршалок сейму в 1688 і 1699 роках. І великий друг короля Яна III Собеського.

Будівництво міста розпочалось у 1689 році, а **9 листопада 1692 року** на підставі королівської грамоти, виданої в Жовкві Яном III, Щучин отримав право на самоврядування. Місту також був наданий герб, який представляв собою восьмигранну золоту зірку на білому полі. Наданий привілей підкреслював цілеспрямованість міста на польсько-пруському кордоні та дозволяв його зміцнювати, будуючи канали, канави, дамби та набережні. Також заохочувалось поселення купців та різних ремісників, оскільки вони були звільнені від податків до 30 років і назавжди звільнені від мита та митних зборів на ринках та ярмарках. Згодом привілей для Щучина підтвердили королі Август II та Станіслав Август Понятовський.

У 1696 році Щука запросив до міста піярів. Школа, яку вони заснували, швидко стала головним центром освіти в цій частині Мазовії та сприяла розвитку міста. У 1732-1736 роках ректором колегії був Станіслав Кароль Канарський, брат відомого засновника Варшавського Collegium Nobilium. Отримання міських прав значно покращило економічне становище Щучина порівняно з сусідніми містами, що було зумовлене, в першу чергу, правом на організацію ринків та ярмарків. Під опікою заможних власників Щучин виріс, відсунувши сусідній Вонсош на другий план.

Після першого поділу Речі Посполитої Щучин увійшов до складу Пруссії в межах створеного Білостоцького департаменту. Розквіт міста прийшов якраз вчасно після перерозподілу. Однак пруська влада ліквідувала колегію піарів.

Після створення Польського королівства основними видами діяльності населення були торгівля та ремесла. У місті діяв магістратський суд, головна прикордонна адміністрація, школа та штаб козацького полку, 9 ярмарків на рік та щотижневий ринок.

Щучин зазнав великої катастрофи 4 травня 1858 року. Причиною стала пожежа, яка за кілька годин знищила 186 будинків та 179 господарських будівель. Приблизно три чверті населення міста 485 родин або 2239 людей залишились без даху над головою. Після цього катаклізму місто відродилось і знову стало центром округу. Внаслідок нового адміністративного поділу царської влади Королівства Польського (1866) Щучин залишався найбільшим економічним центром регіону, але з 1873 року, коли була побудована залізнична станція в Граєво, розпочався його поступовий занепад.

Щучин був повітовим містом до 1917 року, коли основні державні установи були перенесені в Граєво, але повіт все ще називався Щучинський. Лише у 1948 році Щучинський повіт було перейменовано на Граєвський.

Друга світова війна завдала чергового відчутного удару. Населення міста зменшилось удвічі - до 2479 осіб. Це сталося в результаті розстрілу та виселення жителів єврейського походження. Частина дерев'яних будівель згоріла, молитовні будинки були спалені, а існуюча промисловість знищена. Місто не змогло відновити колишній стан.

У гміні Щучин знаходиться 140 історичних архітектурних будівель. Найціннішими, включеними до реєстру пам'яток Підляського воєводства, є:

- Комплекс монастиря піярів, що включає:
 - а) мурований костел Пресвятої Богородиці (1697-1711)
 - б) монастир з колишньою школою (1697-1711)
 - в) будівлю колегії (1697-1711)
- Римсько-католицьке кладовище
- Міський парк
- Поштове відділення на вулиці Кілінського, 59
- Пожежне депо, яке зараз є музеєм пожежників
- Залишки резиденції Щуків

ЦІКАВИЙ ФАКТ:

У Щучині піяр Якуб Фальковський заснував перший польський інститут освіти глухих, який у 1816 році був перенесений до Варшави.

У місті також була перша в Польщі школа для дівчат, створена в 1722 році священиком суфраганом Северином Щукою. Школа розташовувалася в будівлях на Госпітальній вулиці, і сестри милосердя, запрошені до неї на початку XVIII століття, займалися освітою. Будинки були зруйновані в 1817 році, а школа переїхала до Варшави.

ЩУЧИН

АТМОСФЕРНЕ МІСТО

Атмосфера, яка панує в місті, надзвичайно важлива для життя та функціонування суспільства. Мер Щучина разом із адміністративним персоналом та депутатами ради протягом багатьох років робить особливий акцент на інвестиційно-розвиток гміни.

Завдяки спільним зусиллям, отриманню фінансових ресурсів з ЄС та наполегливій роботі в місті відбулися значні метаморфози. Відновлено та засфальтовано комунальні дороги, прокладено тротуари, модернізовано систему каналізації міста, модернізовано школи та громадські будівлі, побудовано сільські клуби, будинки, паркінги та дитячі майданчики, реалізовано низку проектів щоб покращити якість життя від інфраструктури до охорони навколишнього середовища, спрямованих на освіту дітей та молоді та широкий спектр додаткових культурних заходів.

Щучин став агломерацією, яка приваблює інвесторів. Завдяки зручному розташуванню та побудованій магістралі "Via Baltica" місто стало привабливим для виробничої та промислової діяльності. Міська влада, задовольняючи потреби жителів, реалізує низку цікавих ініціатив, які призведуть до припливу інвестицій та створення робочих місць, а отже, до економічного та соціального розвитку міста та гміни Щучин. Були знайдені та добре використані позабюджетні кошти на будівництво інвестиційного майданчика на площі 15 га, який став частиною вільної економічної зони Сувалки. Як наслідок, поблизу Щучина з'явилися нові промислові підприємства та робочі місця для жителів.

Крім того, за рахунок використання ресурсів ЄС, гміна продовжує здійснювати низку інвестицій в інфраструктуру, що без сумніву, сприяє підвищенню рівня життя населення. Це інвестиції в дороги, будівництво каналізації та систем водопостачання, будівництво житла, придбання техніки, тракторів та обладнання для комунальних підприємств, інвестиції у відновлювані джерела енергії, термомодернізацію шкіл та комунальних служб, будівництво дитячих майданчиків та зон відпочинку та багато іншого.

Окрім економічного та інфраструктурного розвитку, муніципалітет Щучина особливо дбає про:

- **культурні, освітні та соціальні заходи**, що сприяють духовному та естетичному розвитку громади (широкий спектр діяльності бібліотеки-центру культури в Щучині, сучасні школи та дитячі садки, спортивні комплекси, функціонування об'єднань домогосподарок, молодіжна міська рада, громадські організації та асоціації, які активно беруть участь у житті громади та представляють її на різних рівнях). Пожежну безпеку в громаді Щучин забезпечують 7 підрозділів добровільних пожежних команд (Бзури, Бенцкова, Бжезно, Данова, Липник, Недзвядно, Щучин).

- **популяризацію цікавої історичної спадщини** (реконструкція комплексу монастиря піарів, на базі якого створено музейно-дослідницький центр, консервація та музеєфікація історичних руїн садиби Щукових, встановлення пам'ятника засновнику Щучина Станіславу Антонію Щуці в центр міста).

- **підтримку місцевих фермерів та екологію** (створення Центру місцевих продуктів). У 2018 році розпочалось будівництво торгової платформи для просування товарів від місцевих виробників. 1 вересня 2019 року символічну стрічку було перерізано, і об'єкт під назвою «Комора біля монастиря», де продаються органічні продукти, офіційно запрацював. Споживачі можуть придбати тут традиційні підляські шинки та страви, домашні яйця, свіжий хліб, мед з місцевих пасік, пончики, ласощі, тістечка, а також джеми, безглютенове борошно, картоплю, фрукти, соки, чай та навіть органічну косметику. Асортимент різноманітний і постійно розширюється. "Комора біля монастиря" гарантує, що товари є місцевими, екологічно чистими та здоровими.

- **діяльність щодо сприяння розвитку гміни** шляхом налагодження співпраці з іншими країнами та спільної реалізації проектів. Такі заходи включають, наприклад, реалізацію проекту з будівництва Транскордонного Центру Діалогу Культур в рамках програми Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 - об'єкту, який сприятиме культурному, історичному та звичайному різномаяттю таких регіонів, як Щучин у Польщі, Щучин Білорусії та Ковель на Україні.

- **заходи, спрямовані на підвищення якості життя населення** шляхом будівництва сучасного та комфортного житла, створення зон рекреації та відпочинку, планування розширення міста та створення сучасного ландшафту, турбота про екологічну інфраструктуру.

Гродненська область - унікальний регіон Білорусії. Тут протягом багатьох століть відбувався процес взаємопроникнення та збагачення різних культурних та етнічних традицій. Представники багатьох народів та конфесій століттями жили на берегах сірого Неману в мирі та злагоді: білоруси та поляки, християни, татари та євреї, католики та православні. Разом вони працювали на цій землі, плечем до плечів стали в її обороні від ворожих нападів. Їхніми зусиллями було створено яскраву та унікальну культурну палітру, яка збагатила не лише місцеву громаду, а й всю Європу.

Наше партнерство з польськими друзями має довгу і багату історію. Обидва Щучини об'єднує не лише схожа назва, ми можемо побачити багато подібного у спільному минулому та сьогоденні, а активізація співпраці останнім часом дозволяє нам впевнено говорити про майбутнє.

У нашому місті та районі проживає значна кількість етнічних поляків, для яких надзвичайно важлива можливість збереження духовного зв'язку з історичною батьківщиною та зберігання традицій предків. Це також актуально для білорусів, які прагнуть підкреслити свою унікальність та ідентичність у сім'ї європейських народів. Тому ми з великим ентузіазмом відреагували на пропозицію наших колег з одноіменного міста взяти участь у проекті створення прикордонних центрів діалогу культур.

Ми також надзвичайно задоволені тим фактом, що в рамках підготовки та реалізації спільного проекту було встановлено партнерство з Ковелем. І нехай наші міста розділяють сотні кілометрів, але це не є перешкодою для щирої дружби між білорусами та українцями. У процесі спільної роботи над створенням стратегії подальшої співпраці у культурній та туристичній сферах, ми з подивом виявили раніше невідомі історичні паралелі. Це дозволило нам краще зрозуміти нашу культурну та ментальну єдність, розширити кругозір уявлень про перспективи спільних дій.

Сьогодні нам важко уявити життя наших міст без надзвичайно цікавих та пізнавальних візитів до сусідів, які швидко стали справжніми друзями. На додаток до чудової інфраструктури, створеної у трьох містах завдяки відчутній фінансовій підтримці Європейського Союзу, нам вдалося створити творчу та ефективну команду професіоналів, об'єднаних щирим бажанням будувати власне майбутнє на основі взаєморозуміння, згоди і поваги до традицій.

Разом ми зробили впевнений крок на шляху плідної співпраці, і нас чекає ще багато надихаючих відкриттів та амбіційних проектів. Тільки спільними зусиллями, працюючи в одній згуртованій команді, ми зможемо успішно подолати всі перешкоди на цьому шляху та досягти нових вершин.

Олексій Садовський

голова Щучинського райвиконкому

Гродненщина - край жвавого діалогу культур та туристичних відкриттів (з особливим акцентом на Щучинський район).

Білорусь довго залишалася «білою плямою» на туристичній карті світу. Лише нещодавно іноземні мандрівники почали відкривати цю загадкову країну, розташовану в самому серці Європи. І хоча регіон позбавлений таких популярних і привабливих туристичних локацій, як гори і море, ті, хто приїхав сюди хоча б раз, назавжди збережуть найприємніші спогади про красу незайманої природи, стриманий шарм архітектурних пам'яток, гостинність і співчуття місцеві жителі. З щирим здивуванням та захопленням гості відкриють багатовікову історію країни, яка виникла на межі зіткнення культур, релігій, традицій та цивілізацій. Часто це перетворювалося на арену жорстоких і руйнівних воєн, але вдавалося вистояти, вижити, відродитися з під завалів та попелу. Кожен регіон Білорусі має свою унікальність, неповторний колір і смак. Але, мабуть, найцікавішим місцем для допитливих мандрівників є Понімання.

Гродненська область розташована на північному заході Білорусі. Площа області 25127 км². Межує з Польщею на заході та Литвою на півночі. Рельєф визначається Німанською низовиною, а також моренними пагорбами - Ошмянським, Вавкавиським, Гродненським, Новогрудським та Слонімським. Найвища точка - Замкова гора в Новогрудку (323 м). Порівняно з іншими регіонами Білорусі, в Гродненській області вологіший клімат з м'якою зимою та помірно теплим літом. Середньомісячна температура січня коливається від - 6,6 до - 5 °С. У липні середня температура становить від +17 до + 18,2 ° С. Найхолоднішим і найвологішим районом області є Новогрудські.

Територія Гродненської області вкрита рослинністю, представленою лісами, луками та болотами. В середньому площа лісів становить близько 33%. Збереглися великі ліси - пущі: Біловезька, Налібоцька, Липічанська, Руська, Котранська. Понад 14% території займають луки, понад 6% - низинні болота. Через область протікає третя за величиною річка Білорусі - Німан. На північному сході тече річка Вілія, на північному заході - Нарва (притока Вісли).

Одним з найцікавіших гідрологічних об'єктів є Августовський канал, який з'єднує басейни Німану та Вісли. Найбільші озера - Біле, Рибниця, Світязь, Бершлавське.

Регіональна система екологічного туризму представлена мережею заповідних територій, що складається з частин національних парків - Біловезької Пущі та Нарочанського, 15 національних заповідників, понад 40 місцевих заповідників, понад 200 національних та місцевих пам'яток природи. Площа природних зон, що знаходяться під особливою охороною, становить близько 10% від загальної площі.

Гродненська область завжди була багатонаціональною та багатоконфесійною. З мільйона її жителів 68% становлять білоруси, майже 22% - поляки, 6% - росіяни, 1% - українці. На цих землях здавна жили литовці, татари та євреї. Гродненська область - єдиний регіон Білорусі, де католики домінують серед віруючих. Понад 76% населення мешкає в містах. Середня кількість населення становить трохи більше 41 людини на км².

Гродненська область виділяється серед інших регіонів Білорусії найбільшою територіальною концентрацією та значною пізнавальною цінністю об'єктів історико-культурної спадщини, що визначає її спеціалізацію, спрямовану на розвиток пізнавального туризму. Тут збереглося понад 1500 пам'яток історії та культури, у тому числі 480 пам'яток національного значення. Три з чотирьох "білоруських" об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО знаходяться в Гродненській області.

Туристичний потенціал Щучинського району

Щучинський район розташований у північно-західній частині Гродненської області. На півночі межує з Литвою, на заході - з Гродненським, на півдні - з Мостівським та Дятлівським, на сході - з Лідським та Воранівським районами. Із заходу на схід район перетинає шосе М-6 (Брузгі-Мінськ), через нього також проходить залізниця, що сполучає Гродно з Лідою. У південній частині району протікає річка Німан.

Площа району становить 1900 км² (друге місце в Гродненській області), понад 35% площі регіону вкрито лісами. Населення - близько 35 000 чоловік. Адміністративно район поділений на 11 сільрад. Налічується понад 420 населених пунктів, серед яких - місто Щучин та селища міського типу Желудок та Острина. Місто Щучин, в якому проживає понад 16 500 людей (46% населення), розташоване в центральній частині району.

Місто Щучин та Щучинський район належать до туристично-екскурсійних центрів обласного значення. Зручне географічне розташування та висока транспортна доступність сприяють розвитку різних туристичних напрямків. З 2019 року територія входить до безвізової зони для іноземних туристів.

В районі понад 40 об'єктів, що становлять історичну та художню цінність. Серед них найбільш цікавими є:

ТИП ПАМ'ЯТНИКА	НАЗВА ПАМ'ЯТНИКА
КОСТЕЛІ ТА ЦЕРКВИ	- оборонна церква в Мураванці (XVI ст.); - неоготичні костел в Рожанці (XVII ст.); - барокові муровані костелі XVIII століття в Іщельно та Василішках; - дерев'яні костел в Новому Дворі (XVIII століття); - дерев'яні церкви XIX століття в Берштах та Демброві; - класицистичні муровані костел в Желудку (19 століття); - муровані церкви другої половини XIX століття в Острине, Орлі, Нарошах, Раковичах, Рімках, Шніпках, Першемайську та Щучині; - неоготичні костелі початку XX століття в Каменці, Лядську та Старих Василішках.
ПАЛАЦИ ТА САДИБИ	- садибно-парковий комплекс Ходкевичів в Великому Можейкові (XVII-XIX ст.); - палац князів Друцьких-Любецьких в Щучині (XX ст.); - палац князів Святополк-Четвертинських в Желудку (XX ст.); - садиба Івановських у Головичполі (XX ст.)
ІНШІ	- геодезичний пункт «Лопати» дуги Струве (об'єкт Світової спадщини ЮНЕСКО); - поселення X-XII століть у Кульбачині та Турейську

Окрім багатьох пам'яток, також варто зазначити: музей Чеслава Немена у Старих Василішках, музей Алаїзи Пашкевич в Острині; музей історії освіти та Народний музей бойової слави у Щучині, Музей холодної війни «Бункер 77». У районі є два меморіальні комплекси «Зіняки» та «Зачепичі». Туристів також можуть зацікавити об'єкти колишньої військової авіабази в Щучині та околицях.

Популярністю користуються різні фестивалі, що проводяться кожного року в Щучинському районі: фестиваль квітів у Желудку, фестиваль авіації та спорту в Щучині, Трактор-фест, музичний фестиваль Чеслава Немена, фестиваль поезії «Стану піснею в народі...», та фестивалі фольклору «Між нами, сусідами», «Мамина хата піснями багата», «Приньоманські байки».

У цій місцевості збереглися численні свідчення про значну історичну роль єврейського населення, яке було майже повністю знищено нацистами. Це будинки синагог в Острине, Василішках, Желудку, Новому Дворі, Рожанці; фрагменти будівель колишніх штетлів; кладовища, а також місця масового знищення в'язнів гетто у Василішках, Желудку та Щучині.

Щучинський район має значний потенціал для розвитку екологічного туризму. Тут знаходиться республіканський заказник «Котра», який разом із заповідником «Чапкяляй» в Литві утворює транскордонну природну зону, яка має статус заболочених територій міжнародного значення (Рамсарські ділянки). У районі також розташовані республіканські заказники «Озьора» та «Липичанська пуща».

Останнім часом надзвичайно ефективно розвивається агротуризм. В районі понад 25 агротуристичних садиб. У 2019 році 6 садиб для більш плідної співпраці об'єдналися в туристичний кластер «Терем розваг». Для потреб любителів мисливства та риболовлі в районі також створені Дом мисливця в Зачепичах, мисливсько-рибальське господарство «Каменське» у Щуках, мисливська база «Лосиний берег» біля Острині.

Доля багатьох відомих історичних діячів безпосередньо пов'язана із Щучинським краєм: Олександр Ягеллончик, Карл XII, Мацей Догель, Станіслав Боніфацій Юндзілл, Антоній, Констанцін і Софія Тизенгаузи, Людвік Міхал Пац, Франтішек Ксаверій Друцький-Любецький, Еліза Ожешко, Людвік Нарбут, Валерій Антоні Врублевський, Алаїза Пашкевич, Тадас Іванаускас, Пінхус Кремень, Чеслав Немен, Шарль де Голль.

ВАЛЕРІЙ ВРУБЛЕВСЬКИЙ

ЕЛІЗА ОЖЕШКО

АЛАЇЗА ПАШКЕВИЧ

ЧЭСЛАВ НЕМЕН

ЦІКАВИЙ ФАКТ:

Під час Першої світової війни в Щучині був табір для полонених французьких офіцерів. З липня по вересень 1916 року в цьому таборі перебував майбутній генерал і президент Франції Шарль де Голль.

Будівля, де тоді ще молодого капітана де Голля утримували разом із колегами в німецькому полоні, збереглася донині.

На даний момент прийнято рішення встановити пам'ятник видатному французькому полководцеві та політичному діячеві, для якого Щучин став частиною його біографії.

ЩУЧИН 5 СТОЛІТЬ ІСТОРІЇ

Перша записана дата в історії Щучина - 1436 рік, коли тут вперше була утворена католицька парафія. Однак офіційною датою початку історії міста є 1517 рік, коли Щучин згадується в Литовській Метриці, як одне з володінь Радзивилів. Пізніше містом володіли представники сімей Давойнів, Лімантів та Юзефович-Глебіцьких.

У 1718 році Єжи Юзефович-Глебіцький запросив до Щучина ченців католицького ордену піярів, а 1726 р. Сейм підтвердив створення колегії піярів у Щучині.

У 1732 році в Щучині була створена одна з перших спільнот сестер милосердя в сучасній Білорусії, а в 1742 році - конвент шариток.

23 травня 1761 року зусиллями власника Ігнатія Сципіона Щучин отримав Магдебурзьке право.

26 липня 1773 року при піярському монастирі була відкрита аптека - одна з перших в Гродненській області та в Білорусії.

У 1785 році Станіслав Боніфацій Юнділ, який очолював школу піярів в Щучині, заснував у місті ботанічний сад.

В результаті третього поділу Речі Посполитої в 1795 році, Щучин був включений до складу Російської імперії.

На початку XIX століття власниками міста були представники давнього аристократичного роду Друцьких-Любецьких. Князь Францішек Ксаверій інвестував значні кошти у будівництво Щучина: збудовано головну площу, навколо якої розміщено торгові ради, гостьовий двор, пошту та лісництво. Князь пожертвував значні кошти на будівництво мурованого храму та двоповерхового монастирського будинку (1826-1830).

У 1832 році після поразки Листопадового повстання, царська влада ліквідувала піярський монастир.

У 1863 році в околицях Щучина діяв загін повстанців під командуванням Людвіка Нарбута.

У 1865 році збудована мурована православна церква св. Михаїла Архангела.

У 1867 році під тиском влади Щучин покинули сестри-шаритки.

У 1888 році в Щучині було створено перше промислове підприємство - лісопильня князів Друцьких-Любецьких, а наприкінці XIX століття князь Владислав почав будувати нову резиденцію за проектом відомого архітектора з Вільні Тадеуша Ростваровського. Остаточного будівництва було завершено лише на початку 1930-х років.

На рубежі 19-20 століть євреї становили близько 80% населення Щучина. Вони контролювали майже всю торгівлю та ремесла міста. У 1900 році була створена Щучинська єшива, яка швидко стала популярним освітнім центром для євреїв. З Щучиним пов'язана доля відомих рабинів Єгуди Лейба Хасмана та Хаїма Лейба Шмулевича.

У 1904 році в Щучині була відкрита двокласна учительська школа, яка згодом була перетворена на училище.

У 1907 році в Рожанці біля Щучина було побудовано залізничну станцію, що дало новий поштовх економічному розвитку міста.

У серпні 1915 року Щучин окупувала німецька армія. Окупаційна влада створила район Плянти, центром якого був Щучин. Таким чином місто вперше в своїй історії отримало статус адміністративного центру.

У 1916 році німці створили табір для військовополонених у Щучині, де чотири місяці перебували майбутній президент Франції Шарль де Голль та ще 37 французьких офіцерів.

25 березня 1918 року Щучин був визнаний частиною Білоруської Народної Республіки. 1 січня 1919 року він приєднався до створеної Радянської Соціалістичної Республіки Білорусь.

Після Ризького миру 1921 року Щучин опинився в Новогрудській губернії міжвоєнної Польщі.

У 1927 році піяри повернулися в Щучин.

26 квітня 1929 року був створений Щучинський повіт.

15 січня 1940 року в складі Баранавицької області БССР були утворені Щучинський, Остринський та Желудоцький райони.

25 червня 1941 року Щучин був захоплений нацистами.

9 травня 1942 року в'язнів гетто було вбито у Щучині. Загибло понад 2000 людей.

12 липня 1944 року Щучин був звільнений від німецької окупації радянськими військами.

У 1956 році розпочато будівництво військової авіабази в Щучині.

У 1958 році в Щучині почав працювати завод «Автопровод».

У 1959 році із Беняконь у Щучин була перенесена регіональна сільськогосподарська дослідна станція, яка в подальшому була перетворена на Гродненський зональний інститут рослинництва НАН Білорусі; був закритий костел в Щучині.

31 серпня 1962 року Щучин отримав статус міста районного підпорядкування.

У 1988 році будівлю церкви повернули католицькій парафії Щучина. У 1990 році було створено Щучинський районний осередок Спілки Поляків Білорусі.

У 1993 році в Щучині було побудовано новий Будинок культури та стадіон «Олімп».

У 1996 році військова авіабаза в Щучині припинила своє існування.

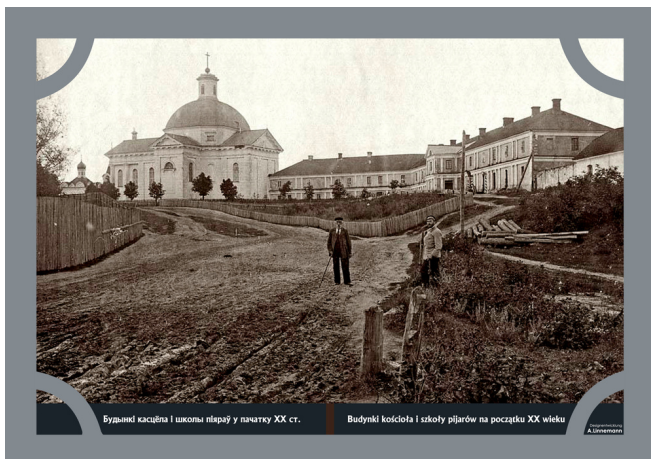
У 2007 році була реконструйована головна площа Щучина.

У 2015 році Щучин став столицею національного свята - Дня білоруської писемності. Відреставрована будівля колишнього палацу Друцьких-Любецьких відчинила двері для відвідувачів; поблизу Щучина побудована перша на Гродненщині фотоелектрична електростанція.

У 2016 році в Щучині запрацював завод «PRIMEMILK».

У 2018 році в Щучині був побудований стадіон для пляжних видів спорту та відкрита фабрика з вирощування грибів.

У 2020 році розпочалась реконструкція міського стадіону під транскордонний центр діалогу культур.

За свою понад півтисячолітню історію Щучин пройшов кілька етапів розвитку, перетворившись із невеликого приватного поселення на районний центр, який є одним із найбільш швидкозростаючих в регіоні.

Змінювались напрямки та темпи розвитку, структура населення та основні його заняття. Сьогодні Щучин - відносно молоде місто з багатою історією, розвиненою соціальною інфраструктурою, успішною та стійкою економікою та активними жителями.

Волинь - це історичний регіон, розташований на білорусько-польсько-українському кордоні і славиться багатими культурними традиціями народів, які його населяють. Місцеві інтереси намагаються побачити не лише жителі України, а й гості з Європи та світу. Мальовнича Волинь приваблює не тільки захоплюючими природними ландшафтами, а й багатьма історичними пам'ятками.

Ковель вважається однією з перлин цього регіону. Наше місто має багату та насичену подіями історію. Понад 500 років тому він отримав Магдебурзьке право, тим самим приєднавшись до родини європейських міст. І сьогодні ковельчани намагаються зберегти і зміцнити традиції дружби, закладені їх предками.

Ковель має 15 міст-партнерів у Білорусії, Німеччині, Литві, Польщі та Україні. Завдяки плідній міжнародній співпраці ми значно розширили наші можливості для повнішої реалізації економічного, соціального та культурного потенціалу. Яскравим прикладом такої корисної діяльності є реалізація проекту «Транскордонні центри діалогу культур». Цей надзвичайно складний проект був здійснений спільно з нашими партнерами з двох міст із суголосною назвою Щучин, розташованих у Гродненській області Білорусії та Підляському воєводстві Польщі.

На місці колишніх спортивних споруд виникли спеціальні культурні центри, які виступають координаторами заходів щодо подальшого розширення та поглиблення культурних контактів. З цією метою на базі центрів планується організовувати фестивалі, конференції, художні виставки, майстер-класи, а також спортивні заходи. Для нас, як нації в процесі трансформації, це надзвичайно важливо, адже нація без культури - це нація без майбутнього, без душі та віри, без доброти та правди.

За час реалізації проекту ми значно поглибили рівень співпраці з нашими закордонними партнерами, організували низку заходів, спрямованих на ознайомлення з особливостями культурного та соціально-економічного життя сусідніх країн. На жаль, пандемія внесла корективи у попередні плани, а деякі плани так і не були реалізовані, але створення стратегії розвитку культури та туризму значно збільшує шанси на продовження нашої співпраці найближчим часом.

Транскордонні центри діалогу культур дадуть нам можливість ділитися цікавими ідеями та проектами. Тож ми побудуємо мости дружби та об'єднаємо наші серця завдяки творчості. Ми переконані, що новий об'єкт стане улюбленим місцем для мешканців та гостей міста, утвердивши у світі імідж України як сильної, багатой та гідної міжнародної уваги країни.

Ігор Чайка

Ковельськи міськи голова

Волинська область - регіон природних, культурних та етнографічних багатств (з особливим акцентом на Ковельський район)

Волинська область розташована на заході сучасної України, має площу понад 20000 км², що становить близько 3,3% від загальної території держави, і населення понад 1,5 мільйона чоловік. Територіальним (обласним) центром Волині є місто Луцьк. Протягає цей регіон поміж річками Случ і Західний Буг, простягнувшись із заходу на схід в межах Волинської височини та Поліської низовини, яка займає майже 2/3 території області. Волинь вважається прикордонним регіоном, адже тут протягає близько 400 км державного кордону України. На заході область межує з Польщею, на півночі – з Білоруссю.

Цей регіон відомий ще як Полісся, адже його особливістю є ліси й чагарники, що, разом із болотами, займають велику частину території. Тут спостерігається висока вологість і розташовано багато водних об'єктів. Так, більша частина Волині належить до басейну Дніпра, серед інших річок – Західний Буг (притока Вісли), Прип'ять та її притоки, а також багато озер (Червоне, Світязь, Біле, Пісочне тощо). Швидше за все, такі природні особливості призвели до історично слабкої урбанізації в цьому місці, певної ізоляції поселень. Однак саме це зберегло багато історичних та природних пам'яток та елементів культури Полісся.

У Волинській області сформований потужний транспортний вузол, адже тут перетинається багато міжнародних шляхів. Це не лише автомобільне, автобусне і залізничне сполучення місцевого та всеукраїнського значення, а й велика мережа прикордонних переходів, міжнародних ліній автомобільного та залізничного зв'язку.

Історично склалося, що Волинь мала дуже бурхливу історію, частина її регіонів у різні часи належала різним державам, але вона приносила користь цьому регіону. Саме завдяки таким історичним подіям Волинь увібрала у себе спадщину, колорит та дух багатьох культур та народів: колись область включала частини інших регіонів України, деякі території сучасної Білорусі та Польщі. Саме тому існує безліч історичних, архітектурних та природних пам'яток, які не залишать байдужими справжніх любителів нових вражень.

І мова йде не лише про найбільш відомі перлини Волині – Шацькі озера чи замок Любарта у Луцьку, а й про багато інших місць, зокрема таких, як невеличке містечко Олика із родовим замком Радзивіллів та фортифікаційними спорудами, село Колодяжне з музеєм-садибою Лесі Українки чи неймовірно гарні пейзажі долини річки Прип'ять. Все це робить Волинь привабливою для туристів, незважаючи на те, що цей регіон менш «розкручений», ніж, наприклад, Львівщина чи Івано-Франківщина.

Туристичний потенціал Ковельського району

Ковельський район в сучасних умовах утворився в липні 2020 року. В результаті адміністративної реформи до неї увійшли території колишніх Ковельського, Любомльського, Ратнівського, Старовиживського, Турійського та Шацького районів, а також місто Ковель. Площа району перевищує 7,7 тис. км² (38% всієї Волинської області), а населення становить близько 270 тис. осіб. Адміністративно район складається з 23 територіальних громад, у тому числі двох міст - Ковеля та Любомля. Понад 36% території покрито лісами. Через район проходять автомагістралі Е85 та Е373, а також залізниця.

В районі є значна кількість об'єктів історико-культурної спадщини, з яких 49 мають загальнодержавне значення та понад 60 - місцеве. Особливий інтерес для любителів історії та культури становлять архітектурні пам'ятники - храми та монастирі, палаци та садиби, громадські будівлі та житлові будинки.

ТИП ПАМ'ЯТНИКА	НАЗВА ПАМ'ЯТНИКА
ДЕРЕВ'ЯНІ ЦЕРКВИ	- Дмитрівська церква в селі Гішин (1567 р.); - Дмитрівська церква в селі Згорани (1674 р.); - Різдва Богородиці в селі Новосілки (1676 р.); - Різдва Богородиці в селі Здомишель (XVII ст.); - Михайлівська церква в селі Дроздні (1710 р.); - Михайлівська церква в селі Оса (1772 р.); - Воздвиження Хреста в селі Туропин (1777 р.); - Микітаўская церква в селі Тур (1778 р.); - Успіння Богородиці в селі Краска (1784 р.); - Святой Параскеви в селі Заліси (1794 р.); - Воздвиження Хреста в селищі Заблоття (1795 р.); - Михайлівська церква в селі Замшани (1809 р.); - Святой Параскеви в селі Самари (1830 р.); - Преображення Господнього в селищі Стара Виживка (1869 р.).
МУРОВАНІ ЦЕРКВИ	- Георгіївська церква в місті Любомль (1264 р.); - Миколаївський собор в селі Мільці (1542 р.); - Онуфріївська церква в селі Мільці (1723 р.); - Святой Параскеви в селищі Луків (1723 р.); - Успіння Богородиці в селі Радехів (1752 р.); - Успіння Богородиці в селі Даротище (1769 р.); - Йоана Богослова в селі Штунь (1777 р.); - Георгіївська церква в селищі Голоби (1783 р.); - Казанської ікони в селі Піща (1801 р.); - Воздвиження Хреста в селі Обенижі (1821 р.); - Троїцька церква в селищі Головне (1841 р.); - Петропавлівська церква в селі Світязь (1846 р.).
КОСТЕЛЫ	- Троїцький костел в місті Любомль (1412 р.); - Костел Святої Ганни в селищі Луків (XVII ст.); - Костел Святої Ганни в місті Ковель (1771 р.); - Михайлівський костел в селищі Голоби (XVIII ст.).

ІНШІ

- фрагменти палацового комплексу Браницьких в місті Любомль (XVIII ст.);
- палац Мьончинських в селищі Луків (XVIII ст.);
- будівля колишньої синагоги в Ковелі (1889-1907 гг.);
- будівлі залізничного вокзалу в Ковелі та залізничної станції в селищі Голоби (поч. XX ст.)

Серед найпопулярніших місць для туристів варто відзначити літературно-меморіальний музей Лесі Українки в селі Колодяжне. Музей був створений в 1949 році в садибі, де поетка жила з 1882 по 1907 рік і де була написана велика кількість творів, що потрапили до скарбниці української та світової літератури.

Любителі екологічного відпочинку із великим задоволенням відвідують Шацький національний природний парк, який у 2012 році був включений до транскордонного біосферного заповідника «Західне Полісся» - одного з головних об'єктів збереження ландшафтного та біологічного різноманіття Центральної та Східної Європи.

ЦІКАВИЙ ФАКТ:

У 1924 році в Ковелі розпочато будівництво костела-пам'ятника Крові і Слави єпископа-мученика Св. Станіслава. Автором проекту храму був відомий польський архітектор Стефан Шиллер.

Величний неоготичний костел звели на місці, де, за переказами, були поховані солдати наполеонівської армії, які загинули в битві 1812 року, серед яких було багато поляків, а також учасники повстання 1830-31 років. Кошти на будівництво святині, яка була задумана як пам'ятник загиблим воїнам, виділяла держава, а також гроші були зібрані місцевими католиками та навіть американською польською діаспорою.

Храм містив до 7000 віруючих і був найбільшим на Волині. Однак його доля склалася трагічно. Костел сильно постраждав під час боїв за Ковель в 1944 році, а в 1945 році за рішенням місцевої влади був повністю розібраний.

КОВЕЛЬ дихання минулих часів

Ковель - одне з найдавніших міст Волині. Археологічні розкопки підтвердили, що з середини III тисячоліття до нашої ери тут було поселення. Знайдено багато знарядь праці та зброї з каменю та бронзи, а також римські монети. За давньою легендою, першим мешканцем поселення був талановитий коваль, тож село, де знаходилась його кузня та будинок, отримало таку назву.

Перші письмові відомості про Ковель датуються серединою XIV століття, коли великий князь Гедимін подарував їх онуку Федору Сангушку.

В 1410 році після перемоги під Грунвальдом король і великий князь Владислав Ягайло прийняв чеських послів у Ковелі, які запропонували йому корону.

24 грудня 1518 року король і великий князь Сигізмунд I Старий надав Ковелю Магдебурзьке право.

В 1536 році в Ковелі було відкрито митну палату для збору податків з купців.

З 1543 року Ковель належав королеві Боне Сфорці. Незабаром неподалік міста були побудовані замок старости та укріплення.

Середньовічний герб Ковеля містив обриси веж замку та підкову - древній символ щастя. Історики стверджують, що замок знаходився на острові, оточеному річкою Турія. На жаль, фортеця була знищена вогнем, а її останні елементи - брама з вежею - розібрали на початку XIX століття.

В 1564 році Ковель та прилеглі до нього поселення були передані в користування втікачу з Московії князю Андрію Курбському.

В 1569 році за умовами Люблінської унії Ковель увійшов до складу Польського королівства.

В 1652-1653 роках біля Ковеля знаходився гарнізон польських військ під командуванням гетьмана Станіслава Потоцького, який воював проти козацьких загонів Богдана Хмельницького.

Після третього поділу Речі Посполитої в 1795 році Ковель увійшов до складу Волинської губернії Російської імперії. Місто стало повітовим центром і отримало герб.

13 грудня 1812 року під Ковелем відбулася кривава битва між російськими та французькими військами.

В 1846 році Ковельщину в складі археологічної комісії відвідав Тарас Шевченко, який намалював монастирську церкву в селі Вербка, де був похований князь Андрій Курбський, і відновив дві ікони.

В 1874 році був побудований Воскресенський собор.

В 1877 році була побудована Благовіщенська церква.

В 1873 році через Ковель прокладена залізниця, що поєднала Київ з Брестом.

В 1886-1907 роках була побудована Велика синагога в Ковелі.

В 1903 році була побудована Михайлівська церква.

В 1907 році за проектом відомого архітектора А. Вербицького була побудована залізнична станція.

На рубежі 1915-1916 років Ковель був окупований військами Австро-Угорщини та Німеччини.

В 1917 році в Ковелі була створена українська суспільно-політична організація на чолі з Марком Луцевичем.

В 1921 році Ковель увійшов до складу Другої Речі Посполитої.

В 1924-1938 роках був побудований неоготичний костел Святого Станіслава.

У вересні 1939 року Ковель був захоплений радянськими військами.

4 грудня 1939 року Ковельський повіт був включений до складу Волинської області СРСР.

17 січня 1940 року утворено Ковельський район.

29 червня 1941 року Ковель був окупований фашистами.

21 травня 1942 року в Ковелі було створено два гетто.

2-4 липня 1942 року - розстріл в'язнів другого гетто Ковеля.

19 серпня 1942 року - ліквідація першого ковельського гетто.

7 липня 1944 року - визволення Ковеля від німецько-фашистських окупантів.

В 1945 році за розпорядженням місцевої влади був розібраний пошкоджені під час війни католицький костел Святого Станіслава

В 1954 році було відкрито пам'ятник Богдану Хмельницькому.

В 1956 році в Ковелі було відкрито музичну школу.

В 1984 році на привокзальній площі на честь мужності залізничників встановлено пам'ятник "Паровоз".

26 червня 1989 року було відкрито Ковельський історичний музей.

З 24 серпня 1991 року Ковель став частиною незалежної України.

В 1991 році на бульварі Лесі Українки встановлено пам'ятник поетесі.

В 1993 році було затверджено герб і прапор Ковеля.

В 1994 році дерев'яний костел святої Анни був перенесений із села Вишенька до Ковеля.

В 1995 році відкрито міський парк культури та відпочинку імені Лесі Українки.

В 1996 році встановлено пам'ятники жертвам Другої світової війни, погблим польським легіонерам та євреям, розстріляним нацистами в 1942 році.

В 2000 році на честь 2000-річчя християнства встановлено меморіальний хрест.

В 2003 році була побудована церква святого Димитрія Солунського.

В 2005 році в Ковелі було відкрито парк та пам'ятник Т.Г.Шевченку.

В 2007 році було встановлено хрест на згадку про жертви більшовицького терору.

В 2008 році встановлено пам'ятник жертвам Чорнобильської катастрофи, відкрито культурно-освітній центр.

Сьогодні Ковель - це сучасне та впізнаване місто, яке відоме не лише в Україні, а й далеко за її межами, головний залізничний вузол, справжній «шлюз до Європи». Протягом своєї історії він переживав злети і падіння, процвітав і руйнувався, але завжди одужував у своїй унікальній красі. Протягом століть місто збагачувалося культурними традиціями народів, які його населяли, зберігаючи їх як найбільший скарб.

АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО, ІНФРАСТРУКТУРНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

З ТОЧКИ ЗОРУ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ, МІСТА-ПАРТНЕРИ ТА РЕГІОНИ, ДО ЯКИХ ВОНИ НАЛЕЖАТЬ, МАЮТЬ ЗНАЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАВДЯКИ БАГАТСТВУ ЕТНІЧНОГО ТА ФОЛЬКЛОРНОГО РІЗНОМАНІТТЯ.

Ми можемо побачити це, проаналізувавши лише Підляшшя, як було написано вище, регіон, відмінний від польської національності, населений білорусами, литовцями, українцями, циганами, росіянами, євреями з найбільшою концентрацією татарського населення в Польщі, чия культурна спадщина та традиції створюють надзвичайно барвиста мозаїка. Тут тривалий час співіснували три основні релігійні конфесії: католицизм, православ'я та іслам, і навіть група старообрядців сховалася тут, рятуючись від переслідувань з боку царської влади. Їх культурою та храмами можна захоплюватися в Підляському воєводстві.

Жителі прикордонних регіонів, включаючи міста-партнери, прагнуть зберегти це різноманіття. Вони піклуються про її збереження, плекають вічні традиції та створюють найкращі умови для міжкультурного діалогу.

Важливим питанням є охорона культурної спадщини - завдання, яке потребує постійної та довгострокової запланованої діяльності у сфері збереження матеріальної та нематеріальної культури, музеєзнавства та народного мистецтва. Поточні витрати на охорону пам'яток, на жаль, надто низькі, і, незважаючи на потреби, вони не є головними серед багатьох реалізованих програм та заходів.

У Підляському воєводстві найактивніша культурна діяльність здійснюється у трьох найбільших містах воєводства - Білостоку, Ломжі та Сувалках, де знаходиться більшість закладів культури, мистецьких шкіл, численних асоціацій, фондів, преси, радіо та телебачення. Реалізуються великі, часто міжнародні, культурні проекти. Такий стан речей не найкращий, оскільки громади з менших центрів не мають доступу до світу культури.

Так, муніципалітет Щучин та міста-партнери Щучин (BY) та Ковель (UA) охоче долучилися до конкурсу за Програмою транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2014-2020 рр. Щодо пріоритетної сфери "Спадщина" у 2017 році, щоб отримати кошти на будівництво об'єктів, які в майбутньому стануть платформами для організації широкого спектру культурно-творчих заходів, що сприяють популяризації національної спадщини окремих країн та регіонів.

Позитивним явищем, яке ми відзначили, є висока активність неурядових організацій, у тому числі національних меншин, особливо у сфері творчої, освітньої та регіональної діяльності. Створюються цікаві довгострокові програми, їх учасники успішно працюють у країні та за кордоном, видаються місцеві журнали, записуються альбоми та компакт-диски.

З аналізу наявної статистики можна зробити висновок, що кількість туристів (як вітчизняних, так і іноземних) в останні роки постійно зростає, а тому слід скористатися можливістю та створити ще більш багату та привабливу пропозицію туристичних та культурних продуктів Підляського воєводства. Найпопулярнішими серед культурних об'єктів Підляського воєводства є Підляський музей з його відділеннями, Підляська опера та філармонія, Національний парк «Біловезькі» (Музей природи та лісу, заповідник «Зубрі») та національний парк «Вігри» (музей «Вігри»).

Безумовно, однією з провідних визначних пам'яток громади Щучин для стимулювання туристичних перевезень є костел Пресвятої Діви Марії разом із колишнім піярським монастирем, який називають «перлиною бароко» Підляського воєводства.

Комплекс будівель, що належать парафії, є найціннішою пам'яткою архітектури в Щучині та однією з найважливіших на всьому Підляшші. Він був побудований у 1697-1711 роках з фундації Станіслава Антонія Шуки - засновника міста Щучин. Згідно з дослідженнями та місцевими легендами, храм був зведений на згадку про перемогу у Віденській битві. Монастирсько-церковний комплекс був побудований у стилі бароко відомими варшавськими архітекторами італійського походження.

Монастирський комплекс у Щучині, до складу якого входять костел Пресвятої Діви Марії, монастир, колегіум та паркан XVIII ст., є об'єктом великої художньої та історичної цінності. Його функціонування має першочергове значення у процесі підтримки національної традиції та формування місцевої та регіональної ідентичності. Таким чином, протягом багатьох років головною метою було відремонтувати, обладнати та зробити придатними для культурно -освітніх цілей цінну будівлю з багатою історією, створення музею та творчих майстерень.

Діяльність центру включає, серед іншого, розповсюдження та обмін колекціями, що належать парафії, та колекціями, запозиченими в установах та безпосередньо у творців, які співпрацюють із центром. Представлені твори та роботи були створені зусиллями місцевої мистецької спільноти або зі збірок, вже зібраних парафіянами та партнерськими установами. Центр виконує свою місію, зберігаючи твори мистецтва, організовуючи виставки, проводячи просвітницькі та культурні заходи, а також зустрічі з авторами, тренінги, презентації книг, концерти класичної музики. Також буде туристична інформація та мультимедійний читальний зал.

У будівлі колишнього монастиря також була створена меморіальна кімната маршала Юзефа Пілсудського. Приміщення знаходиться у виставкових залах на першому поверсі будівлі. Переступаючи поріг меморіальної кімнати, ми одразу відчуваємо настрій та історичний колорит епохи. Експозиція включає: стилізовані під оригінальну маршальську форму, зброю, засоби зв'язку, фотографії, медалі, бюсти, документи, експонати, що стосуються не лише політичного, а й приватного життя. Кімната наповнена пам'ятними речами, пов'язаними з життям маршала та бурхливим польським минулим. Тут як національний скарб зберігається матеріальна та духовна пам'ять про колишнього правителя Другої Речі Посполитої.

Щучин - це місто з більш ніж тристарічною історією, і останні 30 років стали періодом його інвестиційного розвитку. Кошти з бюджету Європейського Союзу відкрили для нашого міста нові, досі невідомі можливості. Ми на шляху до побудови маршруту Via Baltica, ми побудували сучасні інвестиційні платформи, які зараз використовуються підприємцями. Ми оновили дороги, водозабори та відновили школи. Мешканці використовують сонячні та фотоелектричні установки. 30 років перетворень - це добре використаний час для Щучина, який окупиться в майбутньому.

Політичні перетворення, які зазнала наша держава на початку 1990-х років, поклали край функціонуванню державних підприємств. Компанії розпадалися, не в змозі впоратися з новою ринковою реальністю. Існували різні дрібні підприємства, але жоден з них довго не вижив на ринку і не розвивався.

Значні зміни почалися у 2010-20-х роках. Аргументом на користь «пожвавлення» економіки Щучина стало створення місцевої інвестиційної зони, на території якої з 2015 року створено чотири сучасних виробничих підприємства, а найближчим часом з'являться ще два. Кількість нових робочих місць вже наближається до 500, що породжує надії на майбутнє.

На жаль, великою проблемою все ще залишається значне "відставання" у створенні об'єктів розміщення та громадського харчування. Працівники, які приїжджають до міста, шукають місце, де б вони могли затриматися довше. Хоча зрозуміло, що більш заповзятливі мешканці Щучина вже зробили перші кроки на шляху підготовки кімнат до оренди, це все ще залишається краплею в морі потреб.

Проблеми транспортної інфраструктури залишаються однією з основних причин повільних темпів розвитку північно-східної Польщі. Відсутність сучасних автомобільних доріг насправді стримує інвесторів, які, бачачи великий потенціал у сільському господарстві та навколишньому середовищі, побоюються витрат часу на транспортування, пов'язаних з ризиком аварій, поломок та затримок.

Однак останнім часом у сфері транспорту відбулися величезні зміни, які вже принесли перші позитивні економічні ефекти. Все розпочалося з будівництва об'їзної дороги в Щучині, яке було розпочато у 2012 році та ознаменувало початок робіт на трасі Via Baltica, яка сполучає Варшаву із столицями прибалтійських республік: Литвою, Латвією та Естонією. Ця інвестиція була розпочата в 2018 році і має бути завершена до другої половини 2023 року.

Варто згадати, що паралельно з будівельними роботами на Via Baltica розпочалися роботи на дорозі S19, яка називається Via Carpatia, що простягається по всій Європі від Салоніків у Греції до Гродно у Білорусії. Повну картину завершить дорога S16 - транспортна артерія, яка проходить зі сходу на захід регіону. І Щучину, безперечно, пощастило, бо він лежить на перехресті цих важливих шляхів. Щоб адекватно відповісти на цей виклик і скористатися можливістю, влада розпочала формування нових територій для інвестицій навколо новозбудованих автомобільних розв'язок.

Постійне зростання інституцій, пов'язаних з бізнесом, створює сприятливі умови для розвитку підприємництва в муніципалітеті Щучин. Цьому сприяє поліпшення якості телекомунікаційних послуг, а також хороший рівень персоналу. Реструктуризація сільського господарства та багатофункціональний розвиток сільської місцевості, що йде поруч із цим, також створюють внутрішні можливості для розвитку, створюючи умови для створення нових робочих місць у виробництві та сфері послуг. Серед можливостей, які визначатимуть подальший розвиток, значну роль відіграє покращення транспортної доступності.

Білоруський Щучин «набирає висоту»

Період після розпаду Радянського Союзу став справжнім часом великих випробувань для Щучина. Місто значною мірою залежало від військової бази, яка поступово занепадала і врешті-решт була закрита в середині 1990-х років. Найбільше підприємство міста, завод «Автопровод», також було зосереджено на постачанні своєї продукції машинобудівним підприємствам по всьому СРСР, а розрив попередніх економічних зв'язків призвів до криз. Однак на початку XXI століття починається поступове відновлення економіки, яке згодом лише прискорилося.

В останнє десятиліття, завдяки плідній співпраці влади, представників бізнесу, громадських організацій та місцевої громади, Щучин неухильно "набирає висоту" у різних сферах соціально-економічного життя. Реалізація державних програм, інвестиції у створення нових підприємств, житлове будівництво та покращення інфраструктури, використання можливостей програм транскордонного співробітництва значно покращили якість життя мешканців Щучина.

У місті відбуваються значні позитивні зміни: була проведена ретельна реконструкція площі Свободи, відремонтовано дороги, тротуари та озеленені міські подвір'я, а також набережну, модернізовано котельню, поступово замінено теплові мережі та вуличне освітлення.

Відремонтували будівлі навчальних, культурних, медичних та соціальних закладів, розширили мережу торгівлі, гастрономії та комунального господарства. Важливою подією стало завершення реставрації палацу князів Друцьких-Любецьких, який отримав "друге життя" як Палац творчості дітей та юнацтва.

Окрім існуючих, були побудовані нові промислові та соціальні об'єкти: завод «PRIMEMILK», сонячна електростанція, грибницький завод, футбольне поле зі штучним покриттям, багатофункціональний спортивний комплекс, стадіон для пляжного спорту, дитячий садок.

Поступово відроджується життя на колишньому військовому аеродромі. Злітно-посадкова смуга використовується малою авіацією, частина території входить до вільної економічної зони «Гродноінвест» для реалізації перспективних бізнес-проектів. З 2014 року на аеродромі щорічно проводиться великий авіаційно-спортивний фестиваль, який збирає безліч любителів авіації не лише з Білорусі, а й з-за кордону.

Активізується міжнародна співпраця. Спільно з органами самоврядування литовського міста Варена програма транскордонного співробітництва реалізувала проекти з будівництва спортивного комплексу та реконструкції художньої школи, а також проект, спрямований на покращення охорони здоров'я у прикордонних районах. Спільно з партнерами із Щучина в Польщі та Ковеля на Україні реалізується проект з будівництва транскордонних центрів діалогу культур. За рахунок кредитів Світового банку будується сучасна котельня на місцевих видах палива. Наступним кроком є реконструкція системи очисних споруд.

За допомогою програми підтримки Білорусі Федеральним урядом Німеччини спільно з німецькими партнерами триває робота над створенням стратегії сталого розвитку Шучинського району до 2035 року. Ця діяльність створює міцну основу для подальшого розвитку міста та регіону, і завдяки спільній роботі з партнерами цілі будуть досягнуті ще швидше.

Ковель, як і вся Україна, на початку XXI століття долучився до процесу фундаментальних перетворень, які торкнулися економіки та соціальної сфери. Основні зміни стосуються перерозподілу структури економіки, де колишні провідні галузі, представлені великими підприємствами державного сектору, поступово поступаються місцем середнім та малим приватним підприємствам, а загалом сфера послуг набуває все більшого значення.

За останнє десятиліття значно зросла конкуренція та покращилася якість послуг, пов'язаних з розміщенням та громадським харчуванням. З'явився ряд нових підприємств, які зосереджені на різних цільових групах, що дозволяє краще задовольняти потреби клієнтів. Розташування Ковеля на перехресті важливих транзитних шляхів стимулює динамічний розвиток цієї галузі економіки.

Сьогодні в місті більше 10 готелів та інших зручностей такого профілю, які забезпечують одночасне розміщення понад 260 гостей. Послуги громадського харчування надаються більш ніж 20 закладами, включаючи 4 ресторани.

Значна концентрація пам'яток історії та культури, а також унікальних природних об'єктів у Ковельському районі створює хороші умови для розвитку туризму. Відповідно до розробленої стратегії розвитку туристичної галузі Волині визначено основні напрямки та пріоритети, серед яких:

- кадрове та науково-методичне забезпечення;
- розвиток туристичної інфраструктури та матеріально -технічної бази;
- стимулювання розвитку санаторно -курортного туризму;
- стимулювання розвитку сільського туризму;
- просування туристичного та рекреаційного потенціалу;
- створення безпечних умов для туристів.

Велика увага приділяється вдосконаленню транспортної інфраструктури. У 2021 році було відремонтовано дорогу, що веде до Шацьких озер. Також до 2023 року планується розпочати реконструкцію залізничної лінії від Ковеля до державного кордону з Польщею та автомагістралі М-19, що з'єднує Луцьк, Ковель та далі веде за кордон.

Перелік основних інвестиційних проектів регіону до 2023 року включає розвиток туристичної та транспортної інфраструктури Шацького національного природного парку. Наближається до завершення будівництво сучасної набережної в Шацьку. Розглядається можливість створення курорту загальнодержавного значення в Шацькому озерному краї.

Проводяться цільові заходи, спрямовані на стимулювання розвитку малого бізнесу у сфері організації відпочинку на селі, надання місцевій владі її організаційно-рекламного та інформаційного забезпечення. Планується провести інвентаризацію та сертифікацію об'єктів сільського туризму та створити рекламний каталог для їх просування.

Серед об'єктів пізнавального туризму Ковельщини особливе місце посідає музей-садиба Лесі Українки. Щорічно цей комплекс відвідує близько 25 тисяч туристів. На 2020-2021 роки з державного бюджету планується виділити значні кошти на реконструкцію музею-садиби, що розширить можливості надання туристичних послуг та покращить їх якість.

Надзвичайно важливою сферою діяльності є розвиток міжнародного співробітництва у сфері туризму шляхом створення та просування транскордонних маршрутів, реалізація потенціалу місцевих фестивалів, що демонструють багатство та унікальність культурних традицій.

SWOT-АНАЛІЗ

ІНФРАСТРУКТУРА, СЕРЕДОВИЩЕ, ТУРИЗМ, КУЛЬТУРА

В ході робочих візитів під час реалізації проекту «Прикордонні центри діалогу культур Польща-Білорусь-Україна» був проаналізований потенціал регіонів та міст-партнерів з точки зору можливостей подальшої співпраці у галузі культури та розвитку туризму. Основним висновком, заснованим на багатогодинних розмовах, подорожах та спостереженнях, є усвідомлення **великого потенціалу регіонів для розвитку туризму через природне середовище з низьким рівнем антропогенного впливу та забруднення, наявності унікальних історичних пам'яток, мультикультуралізму, цікаві традиції та ритуали. Водночас туристичну інфраструктуру потрібно суттєво вдосконалити.**

СИЛЬНІ СТОРОНИ

СЛАБКІ СТОРОНИ

ЩУЧИН РЛ

- наявність важливих транспортних маршрутів
- динамічний розвиток телефонії, наявність волоконно-оптичної мережі
- чисте довкілля та низький рівень антропогенного впливу - Підляшша вважається за «зелени легени Польщі»
- зростання екологічної свідомості мешканців
- динамічний економічний розвиток
- багата історико-культурна спадщина
- корисне, у тому числі для розвитку туризму, сусідство з природними об'єктами регіону, включаючи національні та ландшафтні парки
- реставрація пам'яток історії та культури
- недостатній розвиток інфраструктури спорту та відпочинку
- низька транспортна доступність регіону
- недостатній рівень туристичної інфраструктури регіону, включаючи заклади громадського харчування та розміщення, зокрема, більш високого рівня обслуговування
- відсутність агротуризму
- слабо розвинені пропозиції туристичного продукту
- відсутність туристичного інформаційного центру

КОВЕЛЬ УА

- зручне географічне розташування
- наявність важливих транспортних шляхів (автомагістралі та залізничний вузол)
- наявність значної кількості історичних пам'яток та музеїв
- наявність потенціалу для розвитку екологічного туризму (Шацькі озера та інші природні об'єкти)
- наявність пунктів перетину державного кордону з Польщею та Білоруссю
- значна кількість творчих колективів, які зберігають традиції місцевої культури
- зручне географічне становіще
- недостатній розвиток інфраструктури для туризму, яка б відповідала сучасним вимогам
- незадовільний стан деяких автомобільних доріг
- недостатній рівень презентації місцевих туристичних продуктів на національному та міжнародному рівнях
- відсутність туристичного інформаційного центру
- незадовільний стан деяких туристичних об'єктів, які потребують негайного відновлення
- недостатня придатність об'єктів для відвідування іноземними туристами

СИЛЬНІ СТОРОНИ

СЛАБКІ СТОРОНИ

ЩУЧИН ВУ

- зручне географічне розташування
- включення до євро регіону «Німан» та території програм **Interreg**
- розвинена транспортна інфраструктура
- хороше покриття телефонної мережі та доступ до Інтернету
- можливість безвізового відвідування іноземними туристами
- хороша доступність унікальних пам'яток архітектури, історії та культури
- наявність значної кількості об'єктів агротуризму
- наявність природних заповідників, річки Німан, мальовничих озер і боліт
- наявність аеродрому для малої авіації та інших об'єктів, пов'язаних з військовою історією

- недостатня кількість об'єктів інфраструктури в туристичній галузі (проживання, харчування, пункти прокату)
- відсутність повноцінного пункту пропуску на кордоні з Європейським Союзом
- недостатня кількість туристичних продуктів, що відповідають сучасним потребам
- слабка представленість туристичних продуктів регіону в Інтернеті
- недостатній рівень ефективності роботи туристично-інформаційного центру
- відсутність кваліфікованих кадрів у туристичній галузі
- слабе володіння іноземними мовами фахівцями туристичної галузі
- недостатній ступінь включеності об'єктів регіону у транскордонні туристичні маршрути

МОЖЛИВОСТІ

ЗАГРОЗИ

ЩУЧИН РЛ

- відкриття економіки для міжнародного співробітництва, включаючи розвиток транскордонного співробітництва
- спрощення доступу до джерел фінансування ЄС у регіоні
- нові ринки та спрощення продажів регіональних компаній
- активізація співпраці з регіонами-партнерами
- підвищення інтересу інвесторів через транскордонне розташування регіону
- розвиток та розширення туристичної інфраструктури
- розширення культурної діяльності та ініціатив, включаючи транскордонні та міжнародні

- **COVID-19**
- посилення конкуренції з боку сусідніх регіонів
- низький загальний рівень економічного розвитку для забезпечення належного рівня послуг

КОВЕЛЬ УА

- збільшення внеску туристичної галузі в економіку
- розширення участі місцевого населення у сфері туризму та гостинності
- поглиблення співпраці з суб'єктами сусідніх регіонів та країн з метою створення нових інтегрованих туристичних маршрутів
- пошук інвесторів для реалізації проектів, спрямованих на відновлення туристичних об'єктів та покращення туристичної інфраструктури
- покращення транспортної інфраструктури

- **COVID-19**
- висока конкуренція з сусідніх областей
- низький загальний рівень економічного розвитку для забезпечення належного рівня послуг
- негативний вплив на економіку регіону військового конфлікту на сході України
- нестача персоналу, пов'язана зі збільшенням відтоку населення до промислових районів та за кордон

МОЖЛИВОСТІ

ЗАГРОЗИ

ЩУЧИН ВУ

- збільшення потоку туристів і вкладу туристичної галузі в економіку району
 - поглиблення співпраці з суб'єктами сусідніх країн з метою створення транскордонних туристичних продуктів
 - участь у проектах транскордонного співробітництва, спрямованих на розвиток культури та туристичної галузі
 - пошук інвесторів для реалізації проектів, спрямованих на розширення туристичної інфраструктури
 - активізація економічної діяльності місцевого населення через залучення до туристичної галузі
 - включення в господарський оборот об'єктів, які не використовуються або використовуються неефективно
 - створення та просування місцевого бренду, розширення ринків збуту для місцевих виробників
- COVID-19
 - посилення антропогенного впливу на природні об'єкти
 - негативні наслідки політичної кризи, які можуть вплинути на імідж країни
 - посилення конкуренції з сусідніми регіонами на туристичному ринку
 - негативні зміни в законодавстві, які можуть погіршити ділове середовище

ЦІЛІ І НАПРЯМИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

ОСНОВНОЮ МЕТОЮ ПРОЕКТУ, В РАМКАХ ЯКОГО БУЛА РОЗРОБЛЕНА СТРАТЕГІЯ, Є СПРІЯННЯ КУЛЬТУРНОМУ БАГАТСТВУ ТА ЕТНІЧНОМУ РІЗНОМАНІТТЮ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ - ГМІНИ ЩУЧИН (PL), ЩУЧИНСЬКОГО РАЙОНУ (ВУ) ТА КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ (UA) - ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТОКУ І ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.

Мета проекту була досягнута через:

- підготовку та реалізацію інвестицій у туристичну інфраструктуру та послуги, що дозволяють використовувати культурну спадщину з туристичною метою;
- створення пропозиції щодо програми культурних заходів, спрямованих на популяризацію, розвиток та збереження унікальної культури польсько-білорусько-українського прикордоння;
- організацію візитів для глибшого пізнання та обізнаності про культурну спадщину, а також розробка та просування спільних туристичних продуктів та послуг.

Цілі проекту за межами інфраструктурної діяльності відповідають меті цієї стратегії, яка полягає у організації спільних заходів, які надалі сприятимуть транскордонному туризму, культурному розвитку та просуванню міст-партнерів.

Туризм - одна з найдинамічніших сфер економіки. Як в Польщі, так і в сусідніх країнах за останні роки відбулася еволюція свідомості щодо розвитку туризму, а також кількісне та якісне збільшення культурних та туристичних пропозицій. Реалізація транскордонного проекту спонукала партнерів створити документ, який визначав би довгострокові етапи співпраці, спрямованої на розвиток міст-партнерів та нещодавно створених транскордонних центрів діалогу культур. Підготовці цього документа передували багатогодинні робочі зустрічі, аналіз та обговорення перспектив внутрішнього та іноземного туризму в регіонах Підляшшя, Гроденщини та Волині. Під час зустрічей партнери одноголосно погодились щодо необхідності конкретних кроків для розвитку туризму.

Досягненню зростання туризму, крім іншого, має сприяти ефективний маркетинг. Особливу увагу слід звернути на:

1. поліпшення просування регіонів, а також їх культурних та туристичних продуктів;
2. вдосконалення місцевої туристичної інформаційної системи шляхом створення та розвитку туристично-інформаційних центрів;
3. розвиток установ та організацій, що працюють у галузі культури та туризму;
4. підготовка персоналу для потреб зростаючої туристичної галузі (включаючи персонал, який володіє іноземними мовами);
5. використання Інтернету для просування регіонів та просування культурних та туристичних продуктів;
6. створення історичних, культурних та природних туристичних маршрутів, цікавих для споживачів;
7. отримання зовнішнього фінансування для розвитку туризму та просування туристичних продуктів Підляшшя, Гроденщини та Волині, включаючи створення нових туристичних об'єктів.
8. сприяння розвитку регіонів та транскордонних центрів діалогу культур, створених в рамках проекту, через:
 - розробку змістовної спільної культурно-туристичної пропозиції;
 - організацію циклічних заходів, що просувають слов'янську культуру;
 - організацію тематичних творчих майстер-класів, спрямованих на збереження та трансляцію історії та культури регіонів;
 - організацію міжнародних фестивалів, ярмарків та освітніх програм;
 - молодіжний обмін.

В результаті були розроблені пропозиції щодо спільних заходів, спрямованих на розвиток прикордонних територій, які планується реалізувати шляхом подальшої співпраці міст-партнерів.

Визначено такі туристичні продукти:

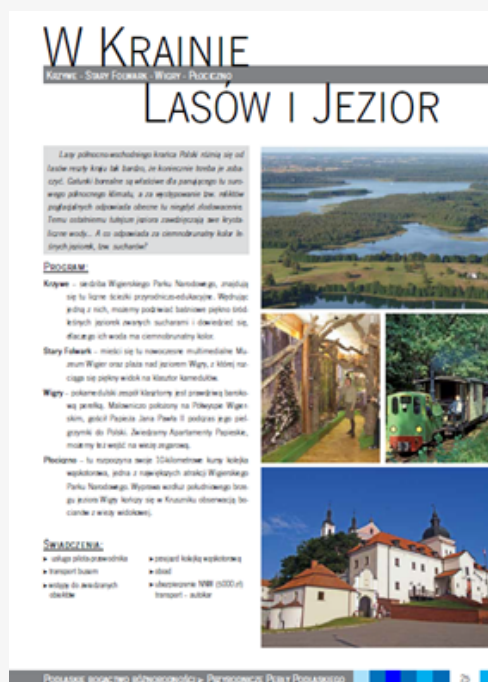
- **іміджевий продукт** - пропозиція з потужним рекламним потенціалом у регіональному, національному та європейському масштабі. Це повинно викликати інтерес у туристів і бажання дізнатись більше про регіони. Орієнтована на тих, хто перший раз відвідує регіон.
- **провідний продукт** - пропозиція транскордонних центрів діалогу культур - орієнтована на найбільш перспективні сегменти туристів, включаючи тих, хто цікавиться, наприклад, фольклором, мистецтвом, фотографією, історією, активним туризмом.
- **додатковий продукт** - пропозиція, яка є частиною всіх важливих видів діяльності, об'єктів та тем, навколо яких можна розвивати туризм у регіоні.

Іміджевий продукт: «перлини регіонів»

Це буде своєрідним «пробником» регіонів для туристів. Подорожуючи по Підляшшю, Гродненщині, Волині, туристи відвідають місця з мальовничими пейзажами, типовими для цих регіонів, пов'язаними як з красою природи, так і з культурною спадщиною. Під час подорожі відвідувач повинен побачити, що найкрасивіше в регіоні і що для нього найхарактерніше - щоб вони захотіли приїхати сюди ще не раз і залишитися довше.

Як приклад для створення іміжевого продукту ми можемо запропонувати дослідження, опубліковане Підляською регіональною туристичною організацією: Підляшшя - багатство різноманітності. Каталог туристичних продуктів.. (<http://www.podlaskieit.pl>)

Приклади розробок:

Каталог включатиме інформацію про міста-партнери та місця для відвідування.

Наприклад:

Місця для відвідування в Щучині PL та околицях:

- Барокові костел Пресвятої Богородиці в Щучині разом з монастирським комплексом піарив, де створено музей.
- Костел Св. Станіслава в Недзвядней - пам'ятник архітектури пізньої готики.
- Пам'ятник Станіславу Антонію Щуку - засновнику Щучина, підканцлеру Литви, секретареві короля Яна III Собеського.
- Унікальна система оборонних укріплень часів Другої світової війни (частина «лінії Молотова») з бункерами, укриттями та укріпленнями, а також приклади історичної інфраструктури колишнього польського кордону з Третім Рейхом.
- «Комора біля монастиря» - це екологічний магазин, розташований у Центрі місцевих продуктів.
- Руїни резиденції Щуків.
- Комплекс для екорекреації «Лісякі».

Місця для відвідування в Ковелі UA та околицях:

- Дерев'яний костел Святої Анни в Ковелі.
- Свято-Воскресенський собор у Ковелі.
- Будівля аптеки Фрідріхсона в Ковелі.
- Будівля залізничного вокзалу Ковеля.
- Ковельський історичний музей.
- Найвищий у світі пам'ятник Тарасу Шевченку в Ковелі.
- Музей-садиба Лесі Українки в селі Колодяжне.
- Музей «Лісової пісні» у Скуліні.
- Церква Святого Георгія в Любомлі.
- Костел Пресвятої Трійці в Любомлі.
- Палац Браницьких у Любомлі.
- Шацький національний парк та озеро Світязь.

Місця для відвідування в Щучині BY та околицях:

- Колишній палац князів Друцьких-Любецьких (нині Палац творчості дітей та юнацтва та Історичний музей).
- Католицький костел Св. Терезії Авільської та монастир піарив.
- Державна гімназія у Щучині та Музей історії освіти.
- Пам'ятник відомій білоруській поетесі та просвітниці Алаїзи Пашкевич (Тітці).
- Церква-фортеця в Мураванці - пам'ятник готико-ренесансної архітектури.
- Колишній палац князів Святополк-Четвертинських в Желудку.
- Неоготичний костел в Рожанці
- Музей Алаїзи Пашкевич в Острине.
- Клуб-музей Чеслава Немена у Старих Василішках.
- Колишній військовий аеродром (зараз його використовують пілоти-аматори).
- Колишній командний бункер авіабази (нині - музей холодної війни).
- Гай з екзотичного коркового дерева (Амурський оксамит) поблизу Щучина.

Провідний продукт: пропозиція транскордонних центрів діалогу культур-«Спадщина: історія та національна культура»

Людина як представник нації є носієм її минулого, формує сьогодення і своїми діями творить майбутнє. Завдяки своїм знанням, досвіду та історичній обізнаності він здатний побудувати реальність, відповідну часу.

Сутність людини також виражається через культуру, повагу та збереження традицій предків. Народна культура відображається в мистецтві та в повсякденному житті, створюючи тим самим невід'ємну частину самих людей. Для того, щоб зрозуміти, що таке народна культура, важливо знати не лише її компоненти, а й такі характеристики, як традиціоналізм, велика роль старшого покоління, релігійність, міцні соціальні зв'язки, територіальні відмінності чи людська залежність від громади. Основним способом її передачі є усний або безпосередній контакт із творами: вишивкою, орнаментом, візерунком, прислів'ям, байкою, піснею тощо.

Кожне з міст-партнерів має цікаву історію та народну культуру, що створюють ідентичність окремих регіонів, і про які потрібно піклуватися, правильно їх зберігати та врятувати від забуття.

Історична та культурна спадщина є ключовим елементом кожного суспільства, вона надзвичайно важлива в житті кожної людини. У зв'язку з цим міста-партнери підготують спеціальну пропозицію заходів, пов'язаних з історією та культурою регіонів, і, перш за все, матимуть позитивний вплив на збільшення кількості туристів. Ця пропозиція стане одним з провідних продуктів регіону.

Приклади пропозицій/ідей:

- **ОГЛЯД ФОЛКЛОРНИХ ГРУП** - музичні та танцювальні концерти, що представляють культуру прикордонних країн, поїздки груп до Польщі, Білорусі, України та просування міст.
- **ВІДЧУЙ СМАК МОЄГО МІСТА** - гастрономічні ярмарки, що пропагують традиційну кухню трьох міст-партнерів. Дегустація страв, напоїв та солодощів у супроводі музики. Можливість придбати місцеві приправи, незвичайні продукти або навіть кухонне начиння, характерні для даної країни. Ярмарок можна провести у трьох містах.
- **ТУРИСТИЧНІ ПОДОРОЖКИ** - організовані 3- або 5-денні поїздки. Міста представляють свою історію сусідам, відвідуючи пам'ятки культури, місцеві музеї, театри та концертні зали, а також економічний розвиток, представляючи економічну політику міст, вкладені інвестиції та популярні форми підприємництва в регіоні.
- **ЗЬОТЫ БАЙКЕРІВ, ЗМАГАННЯ З МОТОКРОСУ**
- **КУЛЬТУРНІ, ІСТОРИЧНІ, ОСВІТНІ НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ**
- **Співпраця «молодих поколінь» - МОЛОДІЖНИЙ ОБМІН**

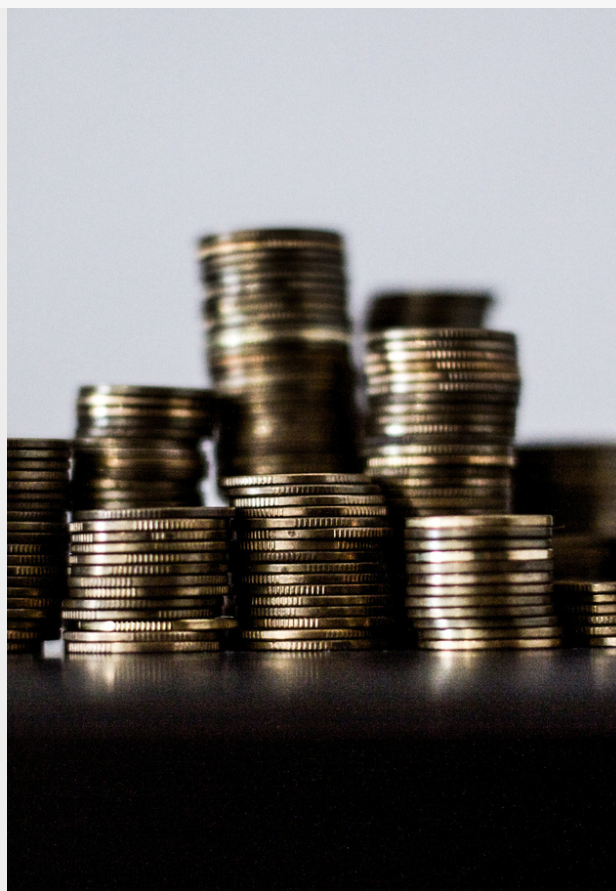
- Створення "МОЛОДІЖНОЇ АСОЦІАЦІЇ PL-BY-UA" дозволить проводити освітні, культурні, екологічні та спортивні заходи серед дітей та молоді з Польщі, Білорусії та України. Обрані представники діятимуть згідно з прийнятими ними правилами та виконуватимуть завдання, які на їх думку, впливатимуть на зміцнення міжнародного членства. Це також буде гарна можливість розвивати свої інтереси, вирішувати нові завдання та працювати в команді.

Додатковий продукт - сувеніри, що рекламують міста

Будуть доступні для придбання туристам у прикордонних центрах діалогу культур, а також для мешканців та гостей під час заходів, організованих у містах.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- кошти програм ЄС
- кошти Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна на наступний період
- кошти з власних бюджетів та спонсорських фондів

Y

G

E

T

A

R

T

S

ВИСНОВОК

Під час однієї з дружніх зустрічей глава білоруського Щучина заявив, що в місті планується встановити пам'ятник, який стане виразом поваги до жінок. У відповідь на цю новину мер польського Щучина запропонував подібну ініціативу у своєму рідному місті, але пам'ятник буде присвячений людині. На що мер Ковеля відповів, що не бачить іншого виходу, як побудувати пам'ятник дитині у своєму місті, оскільки його прізвище звучить як Кіндер.

Звичайно, представлену тут історію можна розглядати як трохи анекдотичний приклад впливу розширення диверсифікованої співпраці між містами. Однак, за бажанням, воно може знайти нове поле для спільних дій в атмосфері творчості та взаєморозуміння в ім'я спільного майбутнього. Суть цього майбутнього, побаченого очима учасників нашого проекту, - це взаємопроникні контакти на базовому рівні, які відрізняються від більш формалізованих відносин на інституційному рівні. Транскордонні центри діалогу культур розширятимуть та розвиватимуть молодіжний обмін.

Врешті-решт, ми отримали об'єкт, який складається з трьох схожих частин, що дозволить гостям з Білорусі чи України почуватися в Польщі як вдома і навпаки, адже вдома є об'єкт подібного походження та призначення. І на додачу побудована спільними зусиллями завдяки фінансовій підтримці Європейського Союзу.

ТРАНСКОРДОННІ ЦЕНТРИ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР ПОЛЬЩА-БІЛОРУСЬ-УКРАЇНА

ЩУЧИН
БІЛОРУСЬ

ЩУЧИН
ПОЛЬЩА

КОВЕЛЬ
УКРАЇНА

Запропонована стратегія представляє характеристики міст-партнерів з точки зору їх туристичного та культурного потенціалу.

Основна увага була зосереджена на:

- збереження різноманітності природного середовища;
- збереження унікальної культурної спадщини;
- привабливість місцевих ландшафтів та інфраструктури для розвитку екологічного, активного та рекреаційного туризму;
- велику кількість доступних та перспективних культурно-розважальних заходів;
- прикордонному розвитку регіонів, що створить умови для розквіту прикордонного і трансграничного туризму;
- розвиток туристичних суб'єктів та організацій, а також мережі установ, які готують персонал для туризму;
- готовність до співпраці та обміну досвідом, відкритість для розвитку.

КОМАНДА, ЯКА ПРАЦЮВАЛА НАД СТРАТЕГІЄЮ

ГМІНА ЩУЧИН
- АРТУР КУЧИНСЬКИЙ, АННА РОМАНЮК

ЩУЧИНСЬКИЙ РАЙОН
- СЕРГІЙ ЛОЖЕЧНИК, ОЛЕКСІЙ САДОВСЬКИЙ,
ОЛЕГ МІХАЛОВСЬКИЙ

КОВЕЛЬСЬКИЙ РАЁН
- ОЛЕГ КІНДЕР, ІГОР ЧАЙКА, ВАСИЛЬ БАЙЦИМ,
РУСЛАНА ПРУС, ОЛЕГ УНІГА

**LEAD
BENEFICIARY**
Szczuczyn Commune

PARTNERS

The Executive Committee
of the Kovel City Council

Education, Sport and Tourism
Division of Ščučyn District
Executive Committee

**TOTAL
BUDGET**
2.61 MEUR

**PROJECT
DURATION**
24 MONTHS

**ENI
CO-FUNDING**
2.35 MEUR

**CLICK
TO FOLLOW**

http://www.um.szczuczyn.pl/transgraniczne_centra_dialogu_kultur_polska_bialorus_ukraina.html
<https://www.facebook.com/TCDKCBCentresDIALOGKULTUR>
<https://www.facebook.com/hashtag/tcdk>

ВЕДУЧИЙ ПАРТНЕР: ГМІНА ЩУЧИН (ПОЛЬЩА)

МІСТА-ПАРТНЕРИ:

ЩУЧИН (БІЛОРУСЬ)
КОВЕЛЬ (УКРАЇНА)

АДРЕСА

Гміна Щучин
Плас 1000-lecia, 19-230 Szczuczyn

НОМЕР ПРОЕКТУ

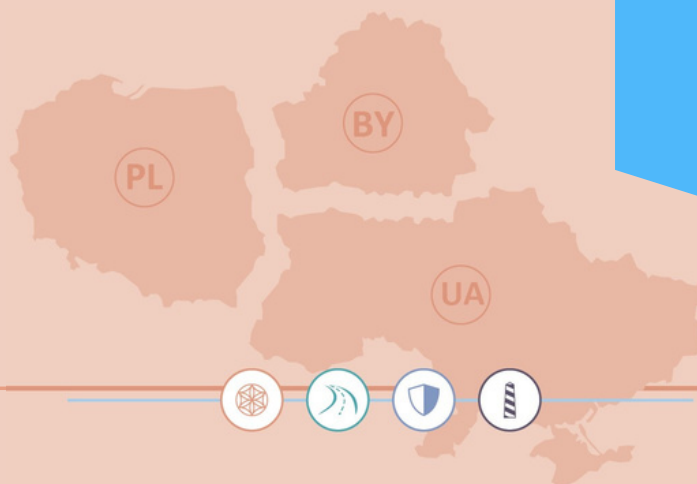
PLBU.01.01.00-20-071/17

ВАРТІСТЬ ПРОЕКТУ

2 610 099,00 Euro

ДОФІНАНСУВАННЯ

2 349 089,10 Euro

Документ створений за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках програми ENI CBC Польща-Білорусь-Україна 2014-2020. **Гміна Щучин** несе повну відповідальність за зміст, і ні в якому разі не можна вважати, що вон відображає позицію Європейського Союзу, Керівного Органу або Спільного технічного секретаріату Програми ENI CBC Польща-Білорусь-Україна 2014-2020

ВИДАВЕЦЬ:

МУНІЦИПАЛІТЕТ МІСТА ЩУЧИН

UL. PLAC 1000-LECIA 23, 19 - 230 SZCZUCZYN

www.um.szczuczyn.pl

Програма транскордонного співробітництва
Польща-Білорусь-Україна 2014-2020

Спільний технічний секретаріат

Центр європейських проектів
ul. Domaniewska 39a, 02-672 Warszawa
тел.: +48 22 378 31 79
e-mail: pbu@pbu2020.eu

Представництво в Жешуві

Адміністрація Маршалка Підкарпатського воєводства,
Ksiecica Jozefa Poniatowskiego 6, 35-026 Rzeszow
тел.: +48 17 85 34 335
e-mail: branch@pbu.rzeszow.pl

Представництво в Бресті

Брестський транскордонний інфоцентр
вул.Савецкая 46, 224005 Брест
тел.: +375 162 53 31 55
e-mail: branch@pbu-brest.by

Представництво у Львові

вул. Тиктора 5, 79007 Львів
тел.: +380 322 61 02 59
e-mail: branch@pbu.lviv.ua

www.pbu2020.eu

**PL-BY-UA
2014-2020**

Funded by
the European Union

